

Kasutamiseks uurimuses osalenud koolidele!

Eesti kool 2016

Kokkuvõtte uurimuses osalenud koolidele

Tallinna Ülikooli haridusinnovatsiooni keskus viis koos psühholoogia ja organisatsioonikäitumise üliõpilastega 2016 aasta jaanuaris-veebruaris läbi uurimuse Eesti õpetajate ja õpilaste hinnangutest koolielu erinevatele aspektidele. Uurimus viidi läbi internetipõhise küsitluse vormis, selles osales 1281 õpilast ja 802 õpetajat kokku 32 koolist. Enamikes osalenud koolides küsitleti nii õpilasi kui õpetajaid, mõnedes ainult õpetajaid või ka ainult õpilasi. Uurimuses osalenud koolide nimekiri on toodud tabelis 1.

Kokkuvõtte pakub esmast tagasisidet osalenud koolidele, see koosneb 21 õpetajauuringu tulemusi kirjeldavast joonisest ning 11 õpilasuuringu tulemusi kirjeldavast joonisest. Joonistel on esitatud osalenud koolide õpetajaskonna/õpilaste vastuste jaotused koos lühikese selgitusega. Koolid on (jooniste vasakul ääres) tähistatud numbritega. Vastavalt kokkuleppele on uurimistulemused konfidentsiaalsed, osalenud koolide tulemusi (st milline number millist kooli tähistab) ei avalikustata. Iga kooli esindaja saab tulemuste esitlusel ümbriku koos viitega tema kooli tähistavale numbrile joonistel. Ehk – igal osalenud koolil tekib võimalus näha oma positsiooni teiste koolide taustal, ennast teistega võrrelda.

Käesolev kokkuvõtte on mõeldud kasutamiseks uurimuses osalenud koolidele. See ei ole mõeldud levitamiseks, publitseerimiseks jms. Kõigil, kes soovivad uurimuse kohta saada täpsustavat infot paluks lahkelt võtta kontakti Mati Heidmetsaga mati.heidmets@tlu.ee Kontakti tasub võtta ka neil koolidel kes on huvitatud osalemisest uuringu nn teises laines, mis on kavandatud selle aasta oktoobrisse. Teises laines kasutatakse samu küsimustikke, see võimaldab ka uutel koolidel (või neil, kellel jäi osalemata kas õpetajate või õpilaste uurimuses) lülitada ennast esimeses laines kujunenud võrdlustesse.

Kokkuvõtte on võrdluspõhine, see pakub koolidele omavahelist võrdlusvõimalust. 2016 sügiseks on plaanis koostada ka nn analüütiline kokkuvõtte, mis sisaldab uurimustes kasutatud muutujate (konstruktide) omavaheliste seoste ja mõjude analüüsi. Sellise analüüsi läbiviimisega tegelevad praegu mitu magistranti ja bakalaureusetudengit, valmistades ette oma kooliuurimuse andmestikule toetuvate lõputööde kaitsmisi juunikuus. Analüütilise kokkuvõtte tulemusi tutvustatakse samuti ümarlaul (eeldatavalt septembris), kuhu on oodatud ka kõigi osalenud koolide esindajad.

Tabel 1. Uurimuses osalenud koolid

Kool	Osaletajate ringkond	Osaletajate ringkond
Kuristiku Gümnaasium	Jah	Jah
Kiili Gümnaasium	Jah	Jah
Kehra Gümnaasium	Jah	Jah
Tallinna Ühisgümnaasium	Jah	
Tartu Tamme Gümnaasium	Jah	Jah
Viimsi keskkool	Jah	Jah
Südalinna kool	Jah	
Tondi Põhikool	Jah	
Räpina Ühisgümnaasium	Jah	Jah
Ruila Põhikool	Jah	
Rapla Ühisgümnaasium	Jah	Jah
Rocca al Mare kool	Jah	Jah
Pääsküla Gümnaasium	Jah	
Peetri kool	Jah	
Prantsuse Lütseum	Jah	Jah
Nõo Realgümnaasium	Jah	Jah
Mustamäe Reaalkool	Jah	
Merivälja kool	Jah	
Läänemaa Ühisgümnaasium	Jah	Jah
Keila kool	Jah	Jah
Kadrõru Saksa Gümnaasium	Jah	Jah
Jüri Gümnaasium	Jah	Jah
Jõgevamaa Gümnaasium	Jah	Jah
Narva Keeltelütseum		Jah
Alatskivi Keskkool		Jah
Tallinna Inglise Kolledz		Jah
Narva Soldino Gümnaasium		Jah
Arte Gümnaasium	Jah	
Tallinna Reaalkool	Jah	
Kärdla Ühisgümnaasium	Jah	
Kõse-Uuemõisa Alkool	Jah	
Pärnu Ühisgümnaasium		Jah

Kokkuvõttes toodud jooniste interpreteerimisel tuleb tähele panna järgmist:

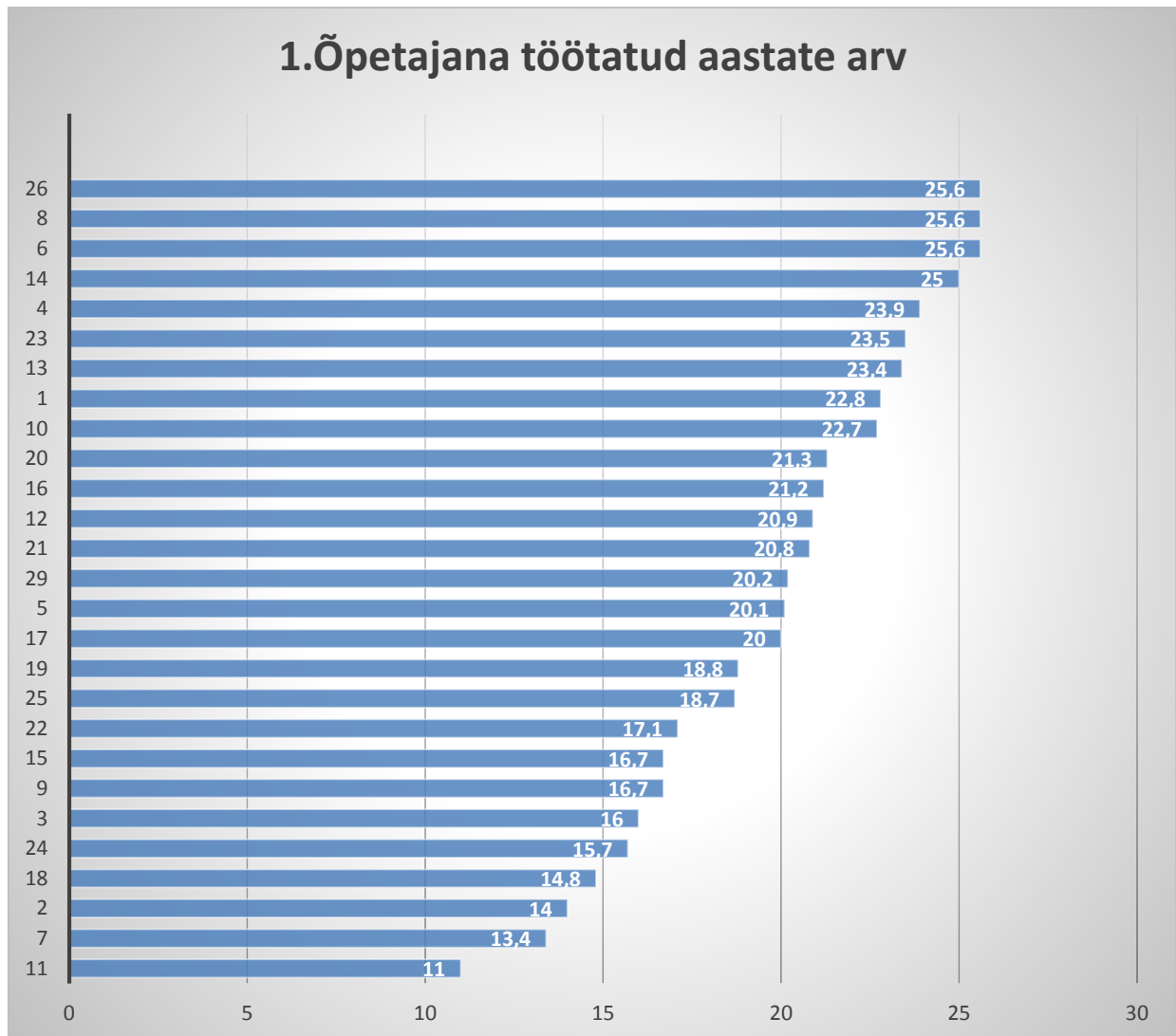
-joonistel toodud hinnangud peegeldavad nende õpetajate/õpilaste hinnanguid, kes küsimustikule vastasid. Kõigis kokkuvõttes esindatud koolides oli vastanud õpetajaid vähemalt 15 (suuremates koolides) või siis vähemalt 80% kõigist koolis töötavatest õpetajatest (väiksemates koolides). Igast osalenud koolist vastas vähemalt 25 õpilast või siis üle 50% gümnaasiumiastme õpilastest. Osalenud õpilaste vanuseline jaotus oli selline: 16a – 23%; 17a – 35%; 18a – 31%; 19a – 11%. Vastanud õpilaste hulgas oli poisse 41,3%, tüdrukuid 58,7 %.

- joonistel esitatud muutujate (näitajate) puhul pole olemas normi, „õiget väärtust“. Pole olemas õpetajate ideaalset vanust, õpilaste „õiget“ karjääriskindlust jne. See, mida uurimus pakub, on võimalus ennast võrrelda teiste uurimuses osalenud koolidega. Jääb iga kooli otsustada, milliseid signaale võrdluses kujunenud positsioon annab ning milliseid järeldusi nende põhjal teha.

-kuna pole „normi“ siis ka joonistel toodud keskmiste väärtuste või protsentide alusel kujunevad järjestused ei tähenda, et üks kool on „parem“ või „halvem“ kui teine. Koolid on erinevad, mitte paremad ega halvemad. Joonistel esitatu ei tähenda lauluvõistluse pingerida.

-joonistel pole välja toodud koolidevaheliste erinevuste statistilist usaldusväärsust (et pilti mille liiga kirjuks ajada). Siiski tasub tähele panna, et alla viieprotsendilised erinevused jäävad suure tõenäosusega mõõtmisvea sisse (juhul, kui võrreldakse protsentjaotusi), samuti nagu ka vähem kui poole skaalapalli ulatuses erinevused juhul, kui mõõtmisinstrumendina on kasutatud 5-7 pallist Likerti skaalat. Ehk siis – tegelikult sellised koolid omavahel ei erine.

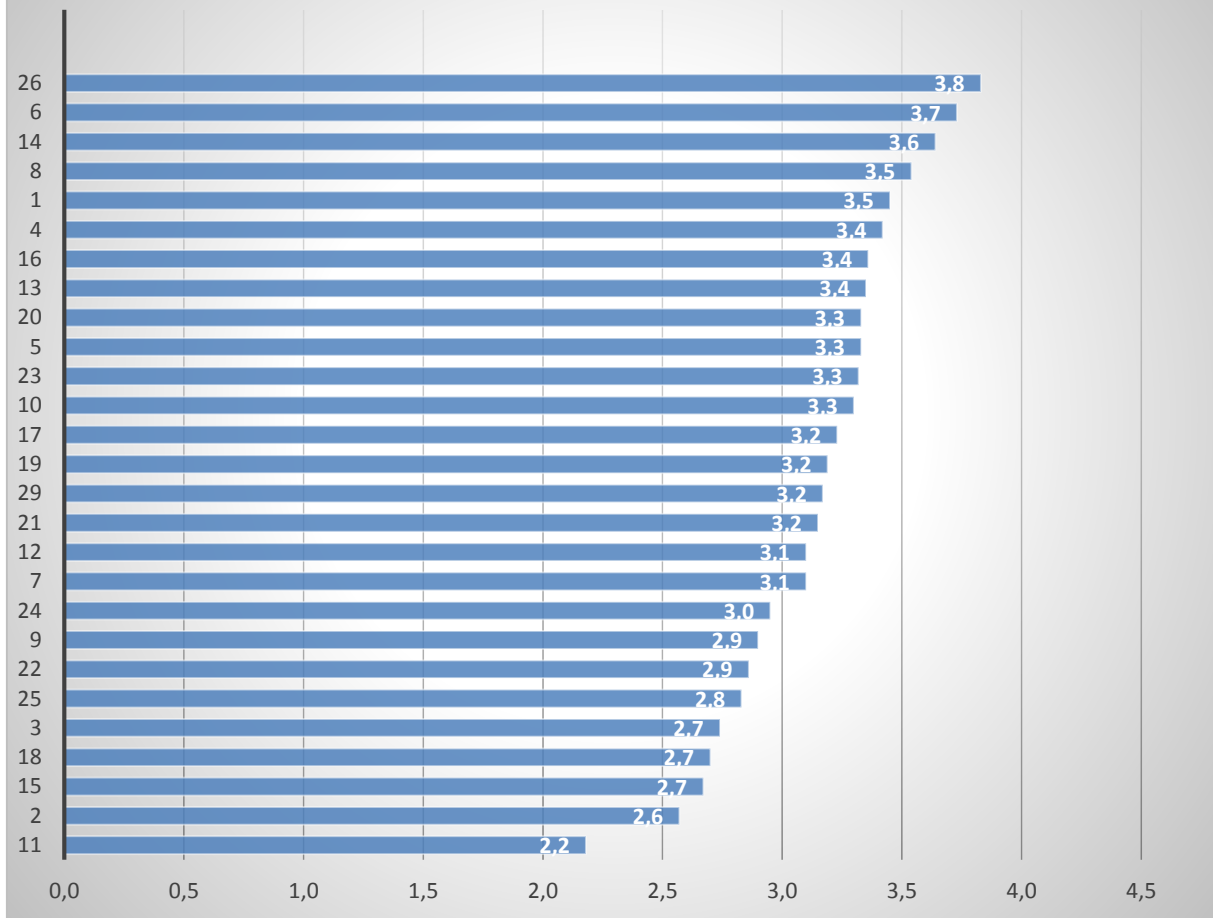
A.Õpetajauuringu tulemusi

Vastused küsimusele „Mitu aastat oled Sa õpetajana töötanud?“

Joonisel on toodud vastava kooli õpetajate „õpetajana töötamise aja“ keskmine väärtus aastates. Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

2.Õpetaja keskmine vanus

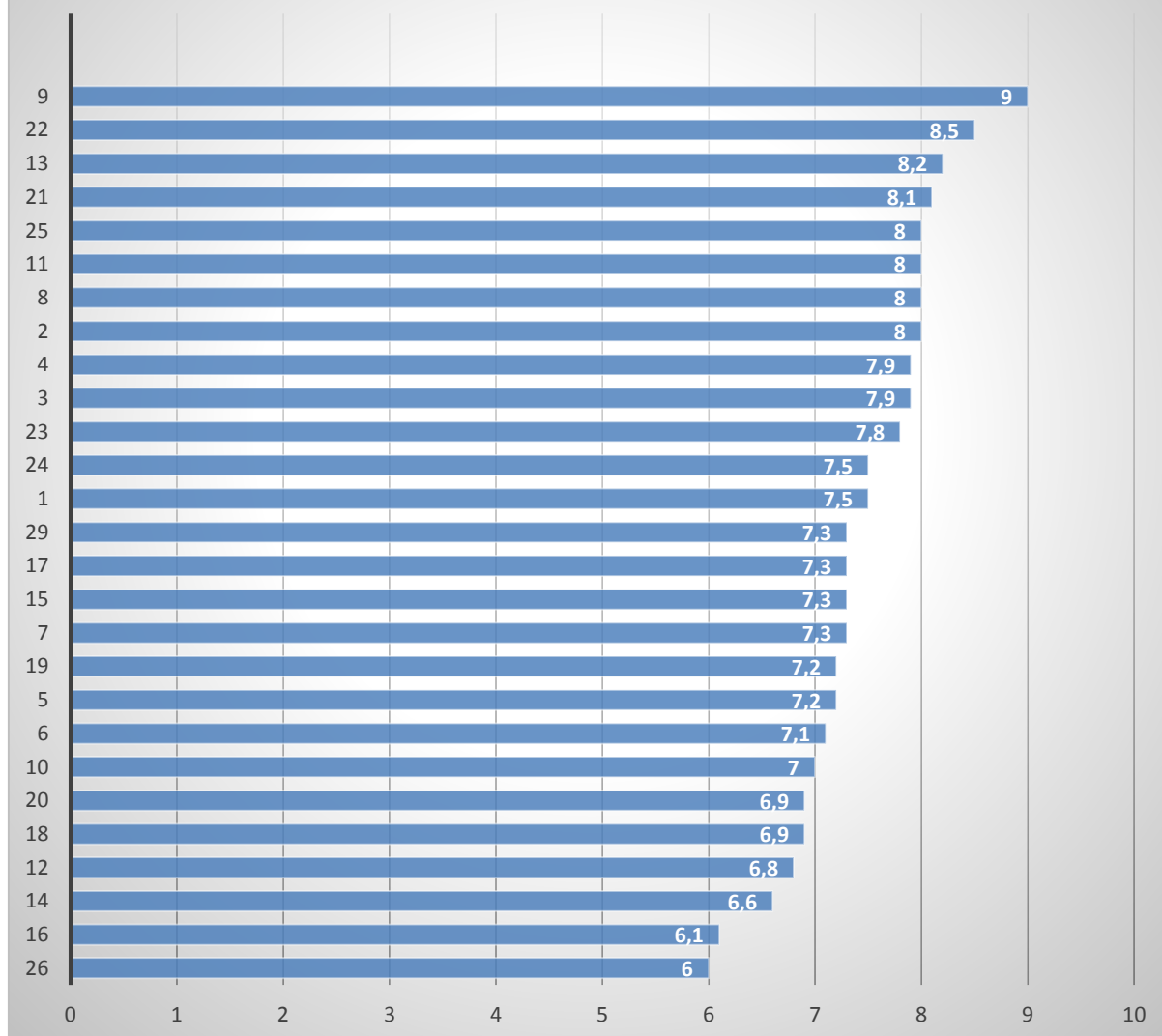

Vastaja vanuse hindamine toimus skaalal:

1. alla 30 a
2. 30-39 a
3. 40-49 a
4. 50-59 a
5. 60-69 a
6. 70 a või vanem

Tabelis on toodud skaala (1-6) keskmine väärtus koolide kaupa. Kõige eakamad õpetajad olid koolis nr 26, kõige nooremad koolis nr 11.

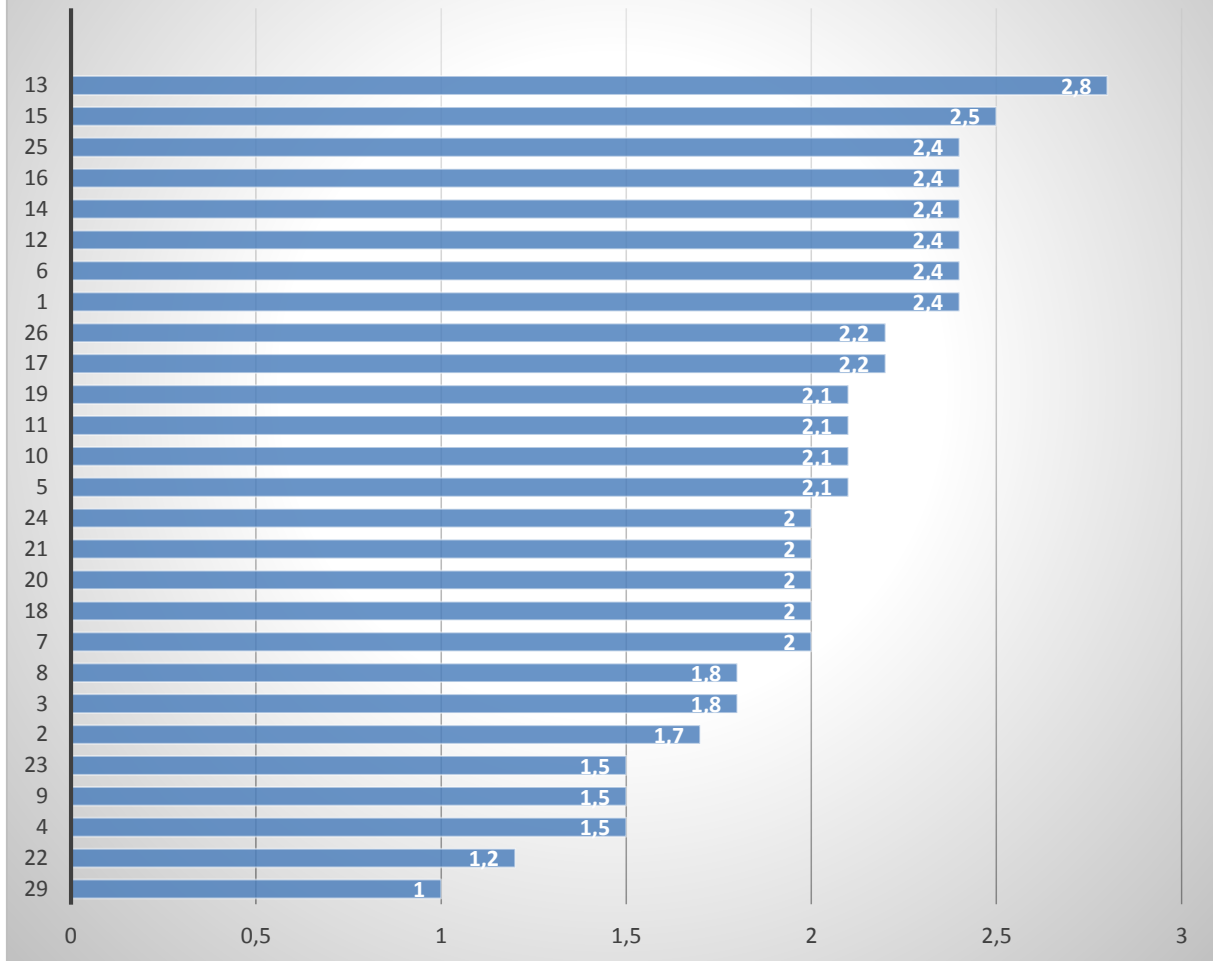
3.Mitu tundi kestab õpetaja tööpäev koolis? (Täiskoormusega või üle selle töötavad õpetajad, eelmise töönädala keskmine)

Vastus küsimusele: *Mõeldes oma eelmisele töönädalale, mitu tundi päevas Sa keskmiselt koolis olid?* Arvestatud on õpetajad, kes töötavad selles koolis kas 1,0 koormusega või üle selle.

Joonisel on toodud keskmine koolis viibitud tundide arv koolide kaupa.

4.Õpetaja tööpäev kodus (täiskoormusega või üle selle töötavad õpetajad, eelmise töönädala keskmine)

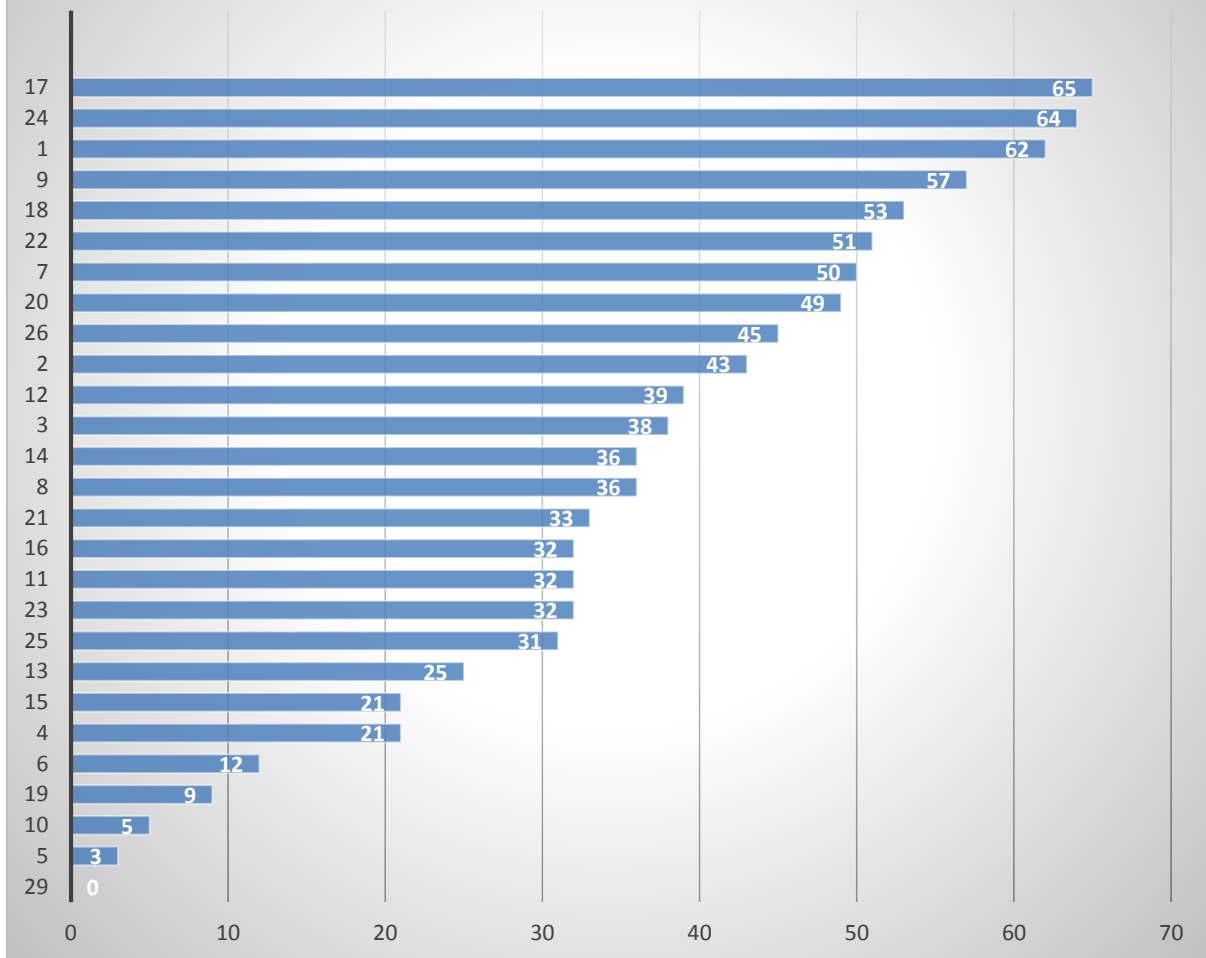

Vastus küsimusele: *Mõeldes oma eelmisele töönädalale, siis (keskmiselt) mitu tundi päevas Sul kulus kodus koolitööga seotud ülesannetele – õpilastööde parandamine ja hindamine, administratiivtöö jms.*

Arvestatud on õpetajad, kes töötavad selles koolis kas 1,0 koormusega või üle selle.

Joonisel on toodud keskmine tundide arv koolide kaupa.

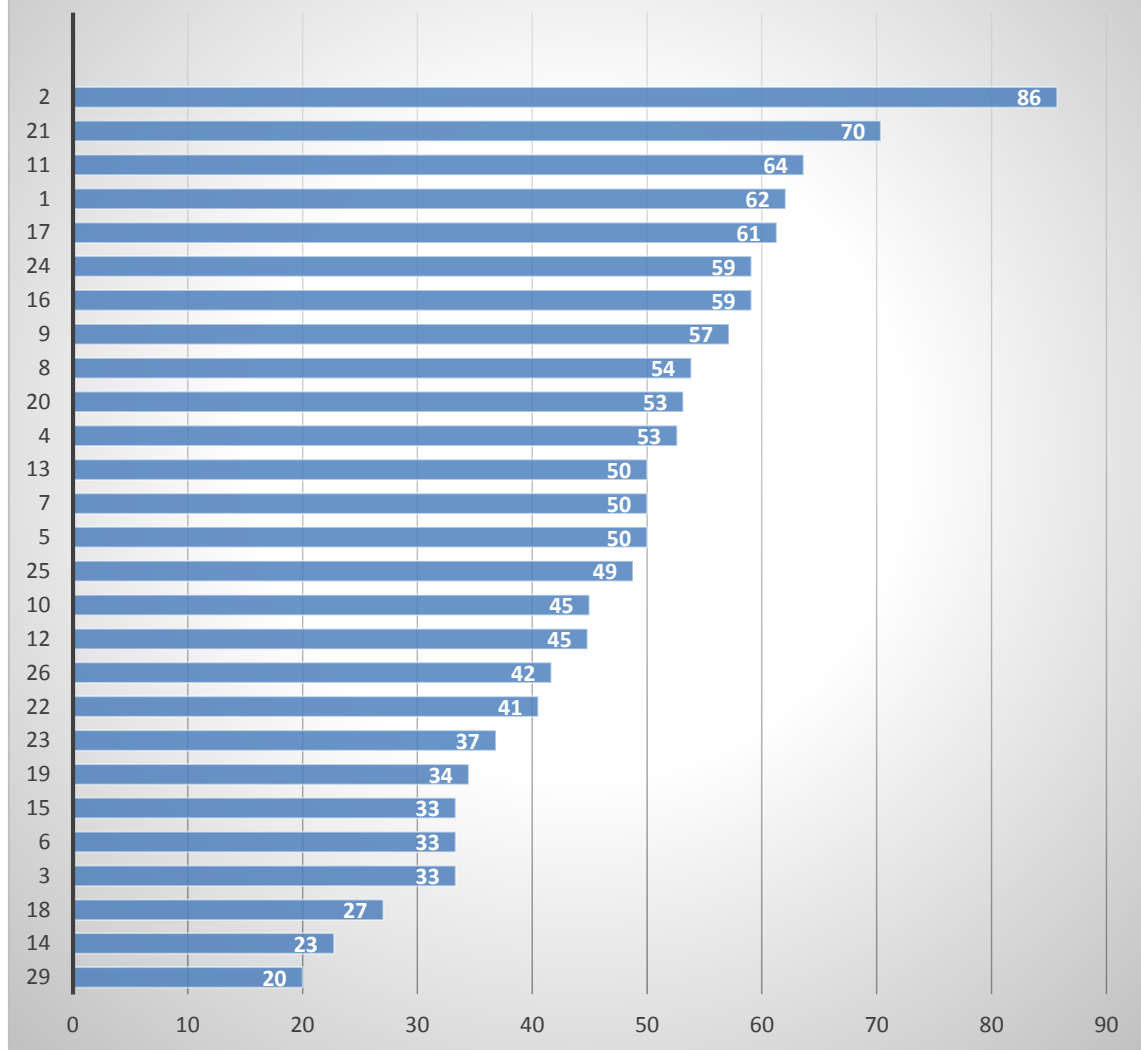
5.Õpetajate osakaal (%), kes töötavad selles koolis suurema kui 1,0 koormusega

Vastused küsimusele: *Millise koormusega Sa praegu selles koolis töötad?*

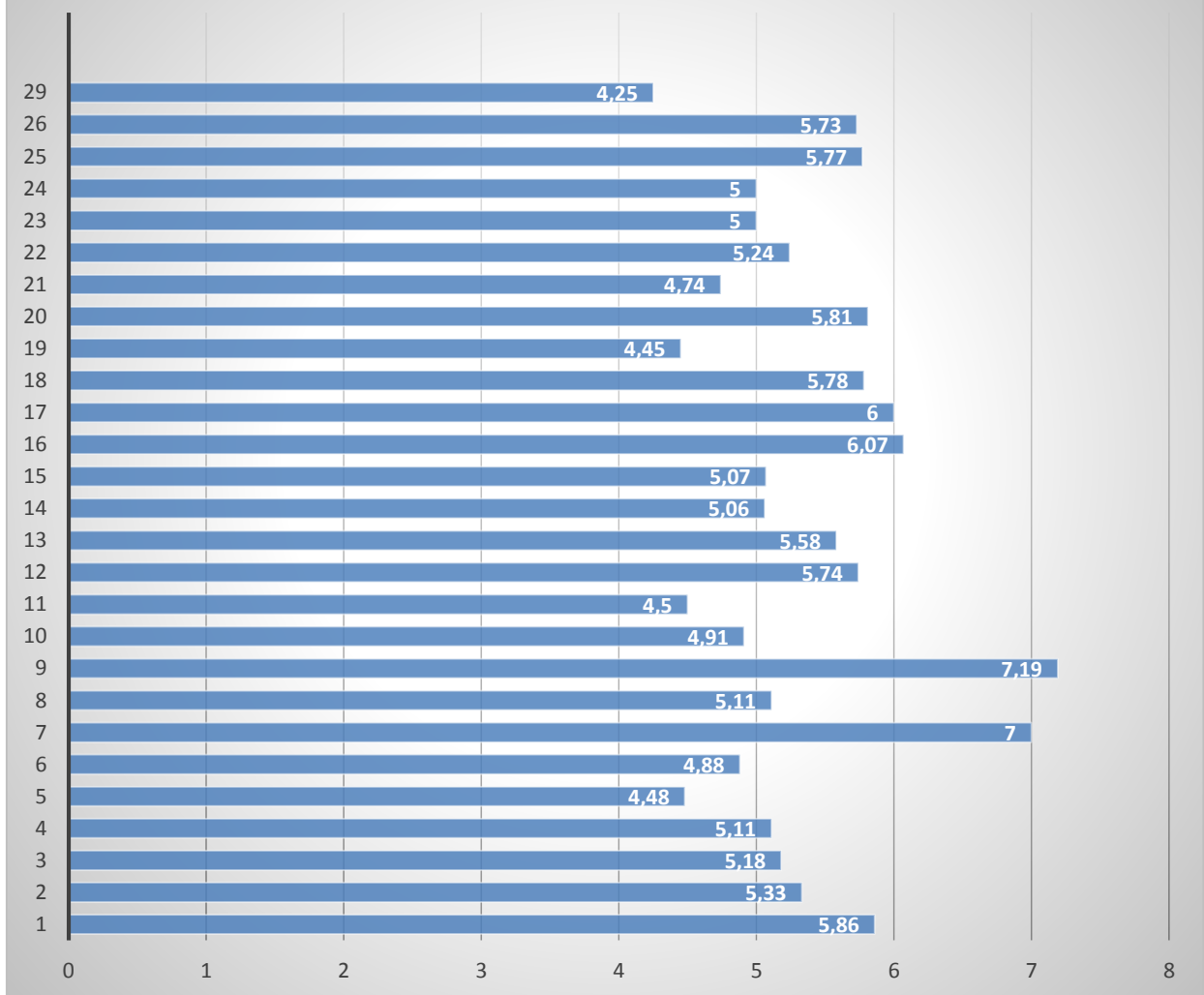
Joonisel on toodud õpetajate osakaal (%) kes märkisid, et nad töötavad selles koolis suurema kui 1,0 koormusega. Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

6.Õpetajate osakaal (%), kes tunnevad ülekoormust

Õpetajate osakaal (%), kes nõustuvad väitega „Ma tunnen, et olen ülekoormatud“ .
Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

7.Õpetaja palk

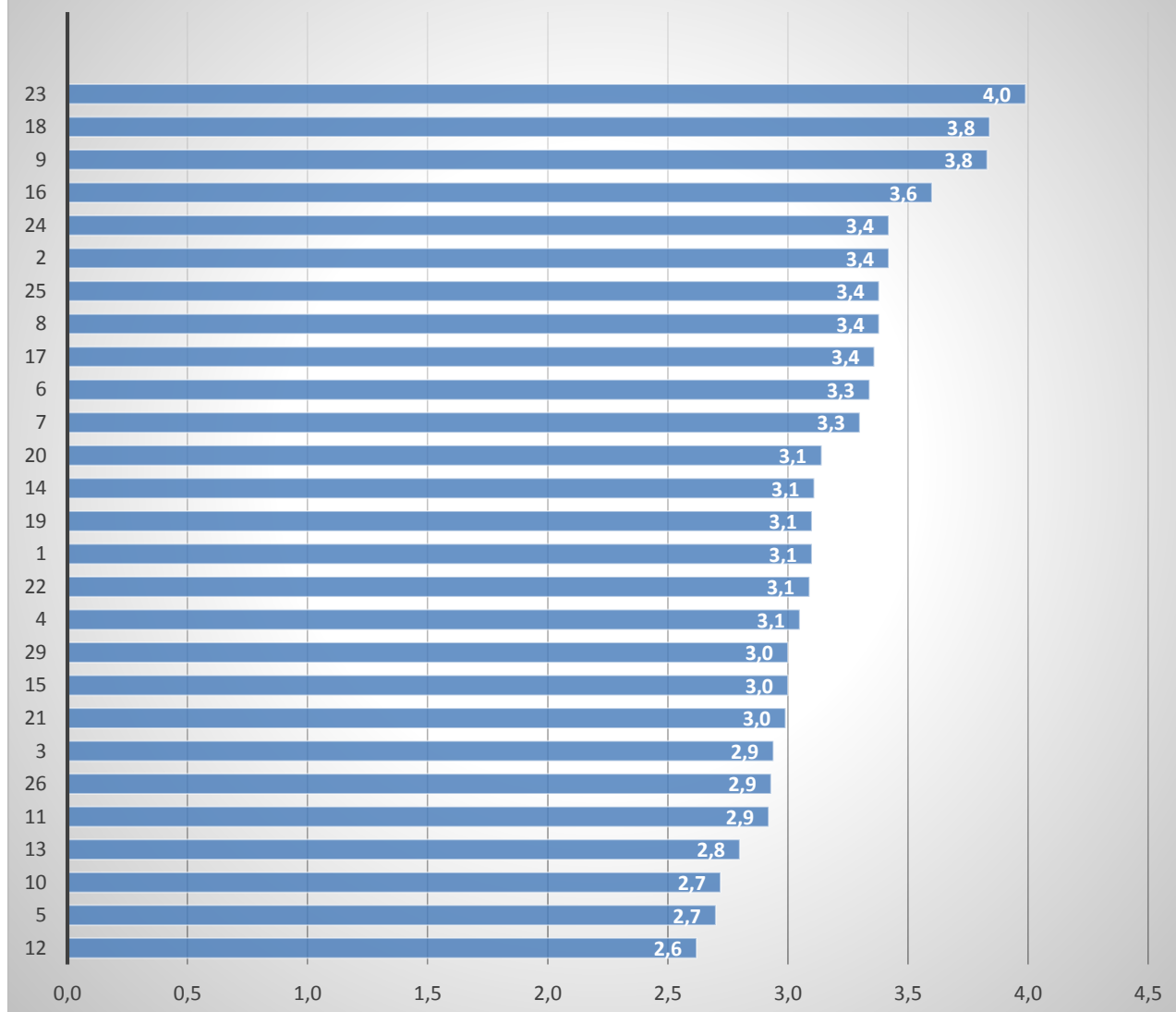

Küsimus: Milline oli Sinu eelmise sügise keskmine netopalk kuus (kätte saadud töötasu) sellest koolist?

Vastamiseks sai õpetaja kasutada järgmist skaalat: 1)alla 500, 2)501-600, 3)601-700, 4)701-800, 5)801-900, 6)901-1000, 7)1001-1100, 8)1101-1200, 9)rohkem kui 1200 EUR

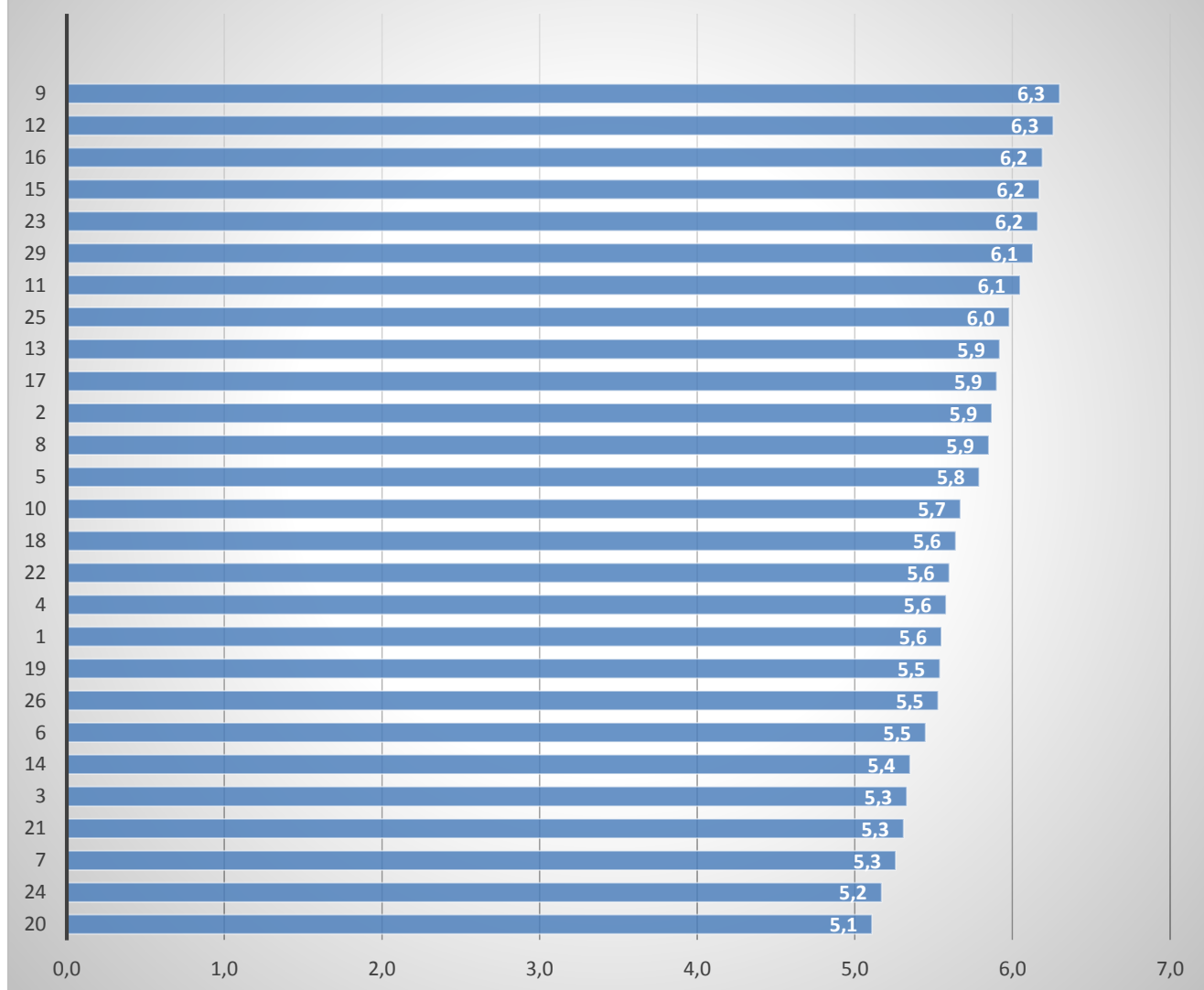
Joonisel on toodud vastava kooli keskmine väärtus skaalal 1-9. Arvestatud on õpetajaid, kes töötavad selles koolis kas 1,0 või suurema koormusega. Suurem väärtus tähendab kõrgemat palka.

8.Õpetaja rahulolu palgaga

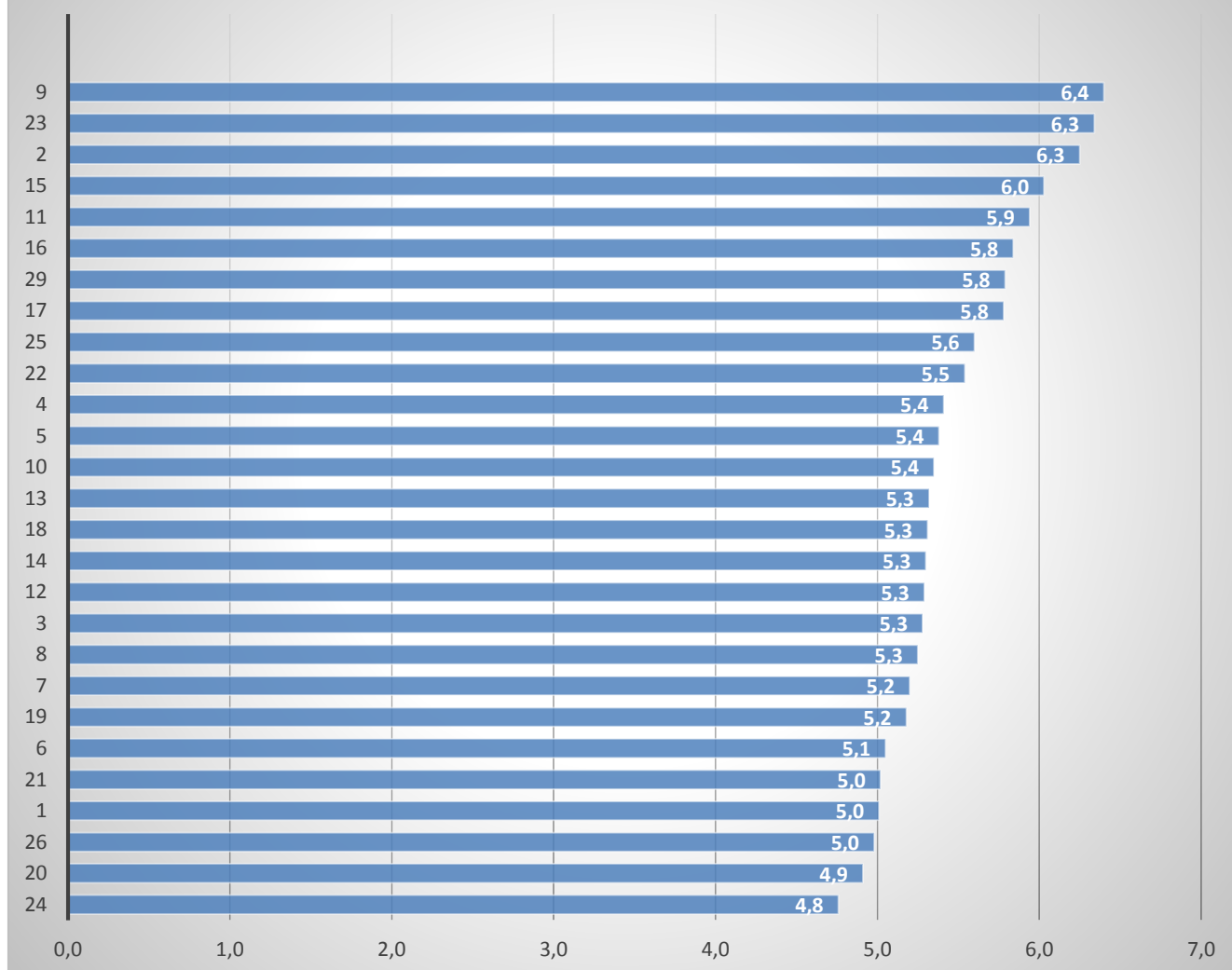
Palgaga rahulolu hindamiseks kasutati Spector'i (1997) tööga rahulolu skaala (*Job Satisfaction Survey*) palgaga rahulolu 4-väitelise alaskaalat. Väiteid hinnati 6-pallilisel skaalal. Joonisel on toodud vastava kooli keskmine väärtus. Suurem väärtus tähendab suuremat rahulolu.

9.Tajutud koolikliima

Tajutud koolikliimat mõõdeti Cokery ja Bordersi (2001) poolt koostatud koolikliima skaalaga (*School Climate Scale*). Skaala koosneb viiest väitest, vastatakse Likerti tüüpi skaalal hinnangust „üldse ei nõustu” kuni „nõustun täielikult”. Kõrgem skoor näitab positiivsemat koolikliimat. Erinevused koolide vahel on väikesed.

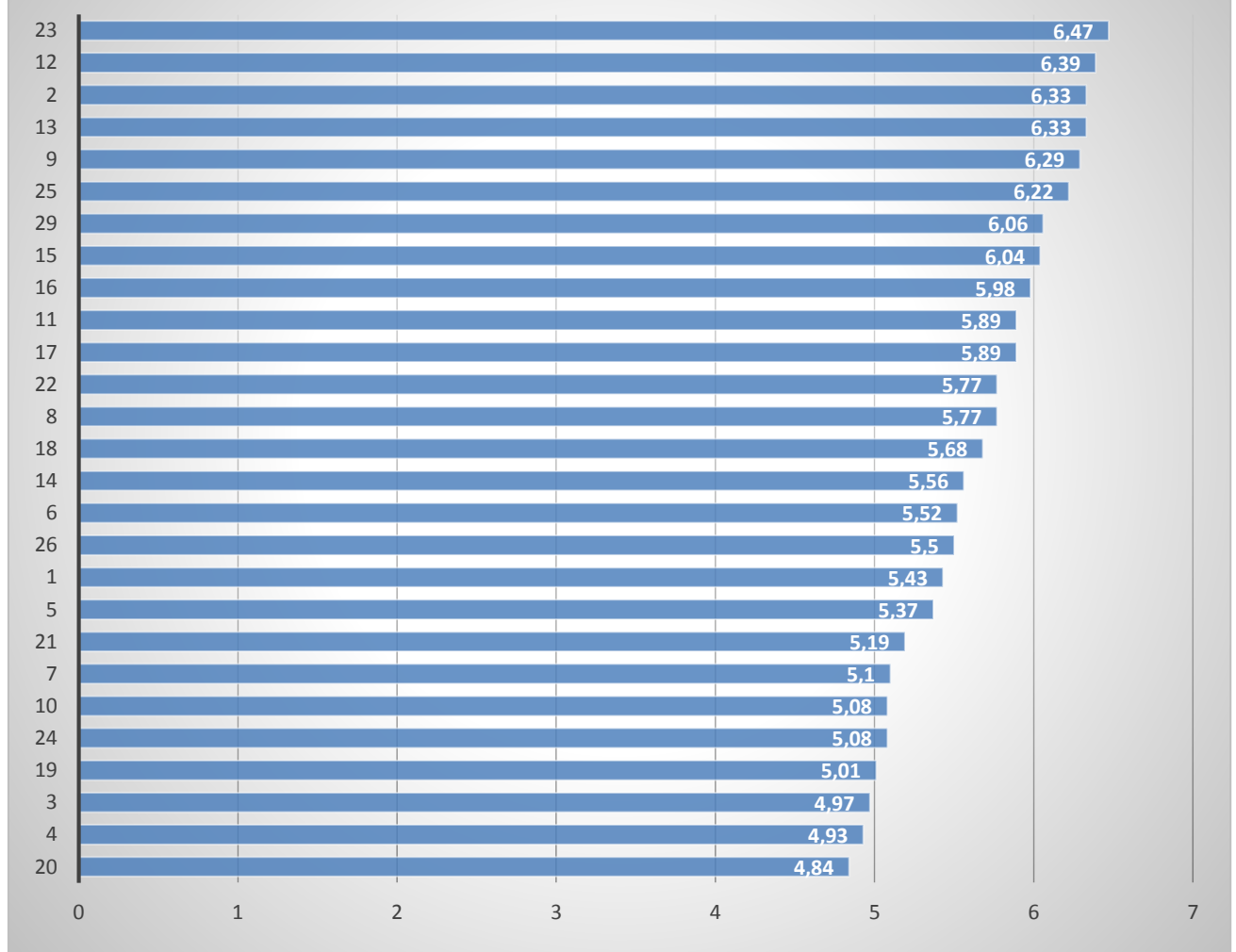
10.Kooli uuendusmeelsus

Kooli uuendusmeelsust (innovaatilisust) hinnati Elloneni, Blomqvisti ja Puumalaineni (2008) organisatsioonilise innovaatilisuse skaala abil. (Ellonen, R., Blomqvist, K., & Puumalainen, K. (2008). *The role of trust in organisational innovativeness*. *European Journal of Innovation Management*, 11, 160-181).

Kõrgem keskmine väärtus osutab suuremale uuendusmeelsusele.

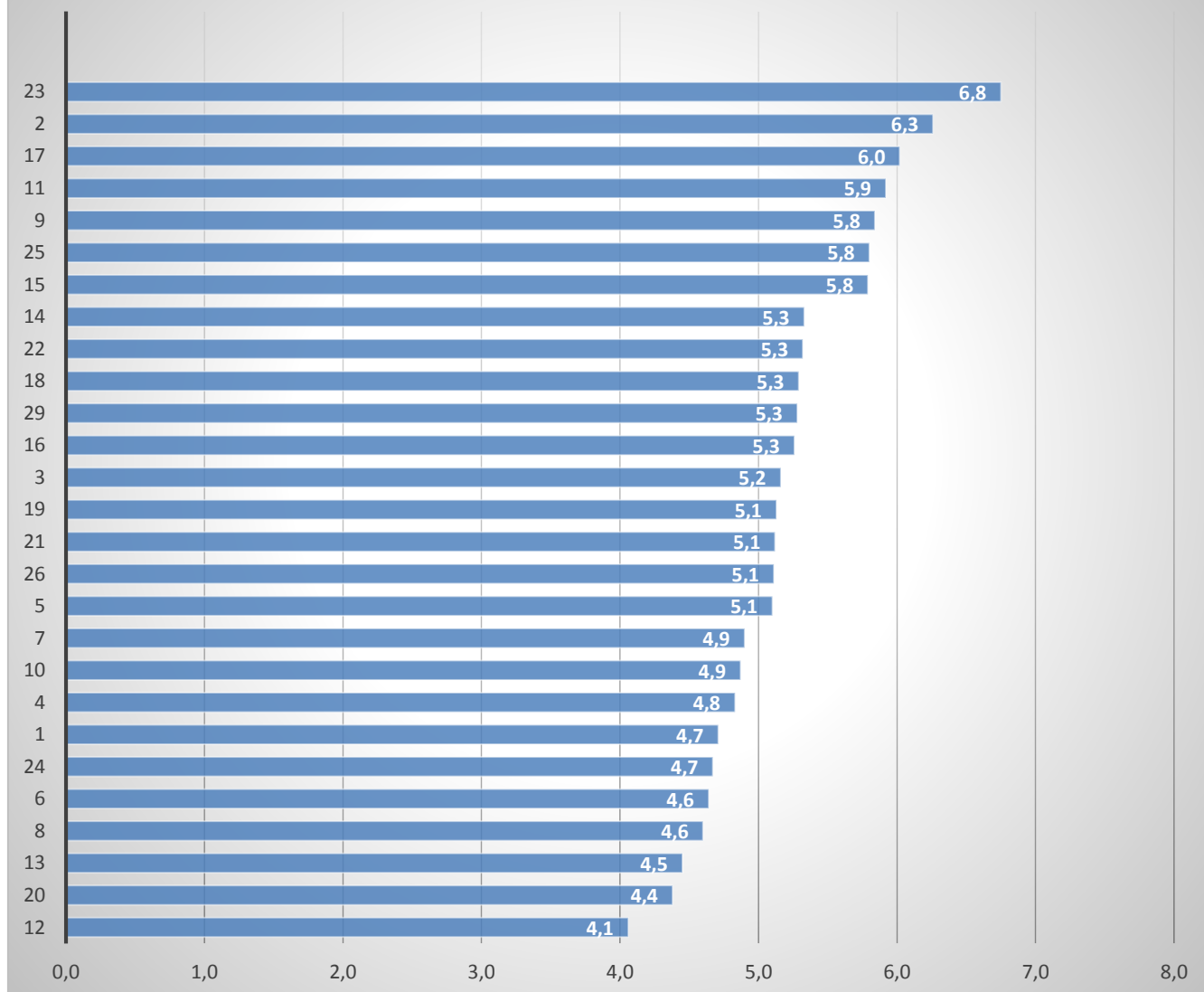
11.Õpetajate hinnang kooli mainele

Kooli maine hindamiseks kasutati Veloutsou ja Moutinho (2009) kolmeväitelist skaalat, iga väidet hinnati 7-pallilise Likerti skaala abil. (Veloutsou, C., Moutinho, L., (2009). *Brand relationships through brand reputation and brand tribalism*. J. Bus. Res 62, 314–322).

Skaala kõrgem keskmine väärtus tähendab positiivsemat hinnangut kooli mainele.

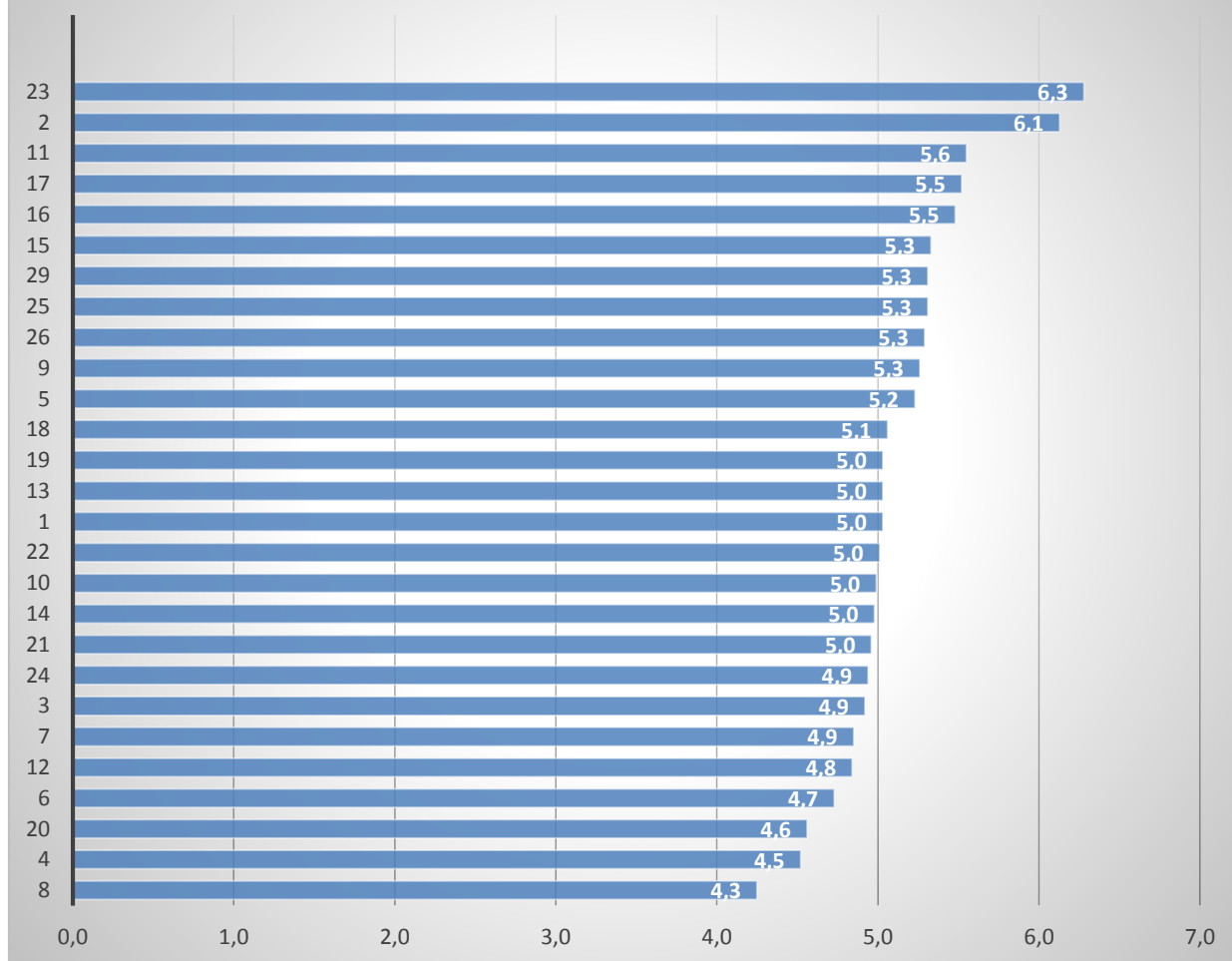
12.Koolijuhi uuendusmeelsus

Koolijuhi uuendusmeelsust (innovaatilisust) hinnati Elloneni, Blomqvisti ja Puumalaineni (2008) organisatsioonilise innovaatilisuse skaala koolijuhi innovaatilisuse alaskaala abil. Skaala on 3-väiteline, väiteid hinnati Likerti tüüpi 6-pallisel skaalal. (Ellonen, R., Blomqvist, K., & Puumalainen, K. (2008). *The role of trust in organisational innovativeness. European Journal of Innovation Management*, 11, 160-181).

Kõrgem keskmine väärtus osutab suuremale tajutud innovaatilisusele.

13.Koolijuhi võimestav käitumine

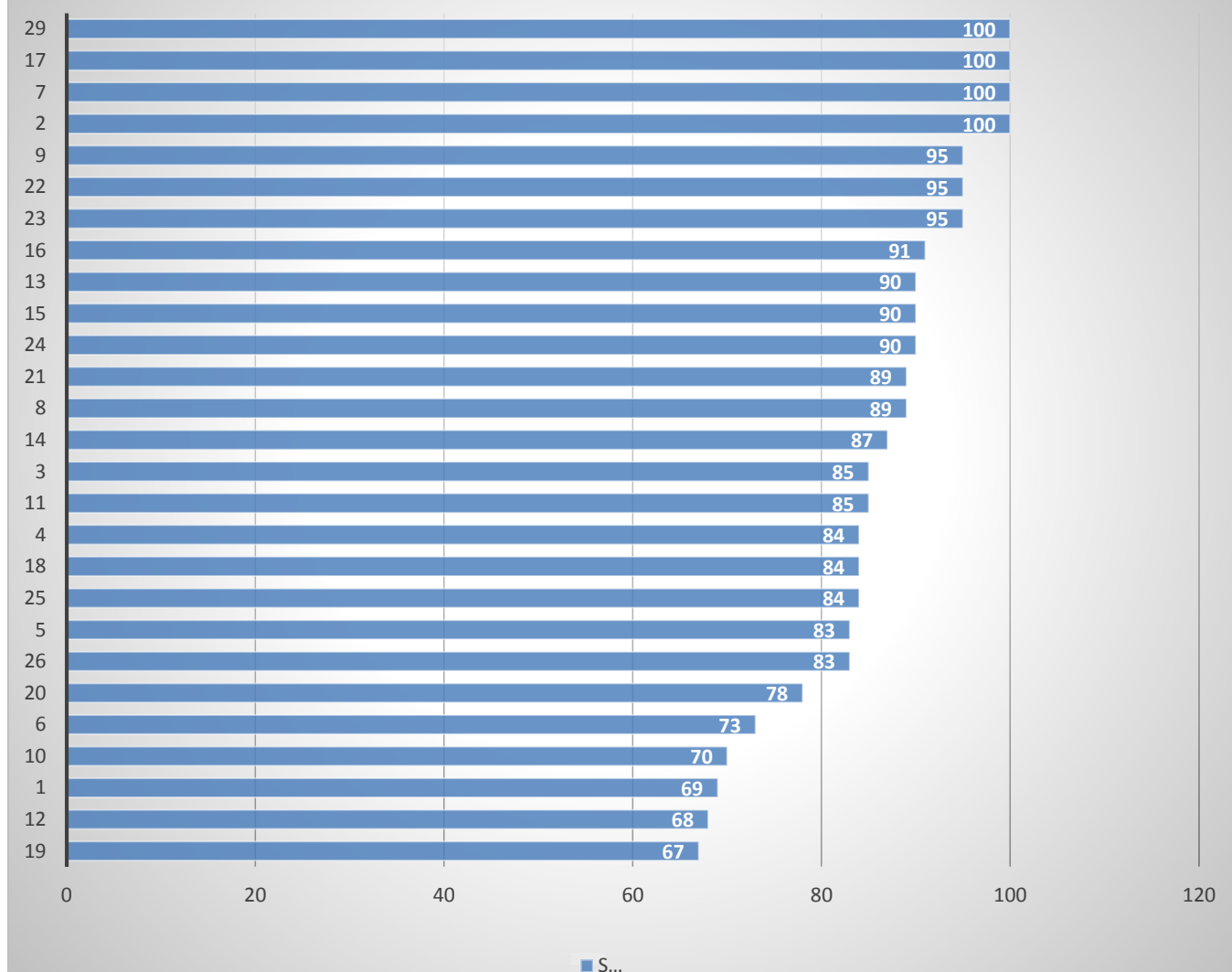

Võimestamise all mõeldakse inimese enesekohast uskumust oma võimekusse. Võimestatud inimene usub, et see, mida ta teeb on mõttekas/omab tähendust, usub, et tal on piisavalt teadmisi ja oskusi oma eesmärkide realiseerimiseks ning on veendunud, et tema poolt tehtu omab mõju ja annab tulemusi. Võimestatust (kui enesekohast uskumust) mõjutab oluliselt vahetu juhi tegevus – see, mil määral juht toetab või takistab töötaja „võimestatust“.

Uurimuses mõõdeti juhipoolset võimestavat käitumist Pearce'i ja Simsi (2002) juhipoolse võimestamise skaala abil. Skaala koosnes kuuest väitest, väiteid hinnati Likerti tüüpi 6-pallisel skaalal. (Pearce, C. L., & Sims, H. P. (2002). *Vertical versus shared leadership as predictors of the effectiveness of change management teams: An examination of aversive, directive, transactional, transformational, and empowering leader behaviors. Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6, 172-197).

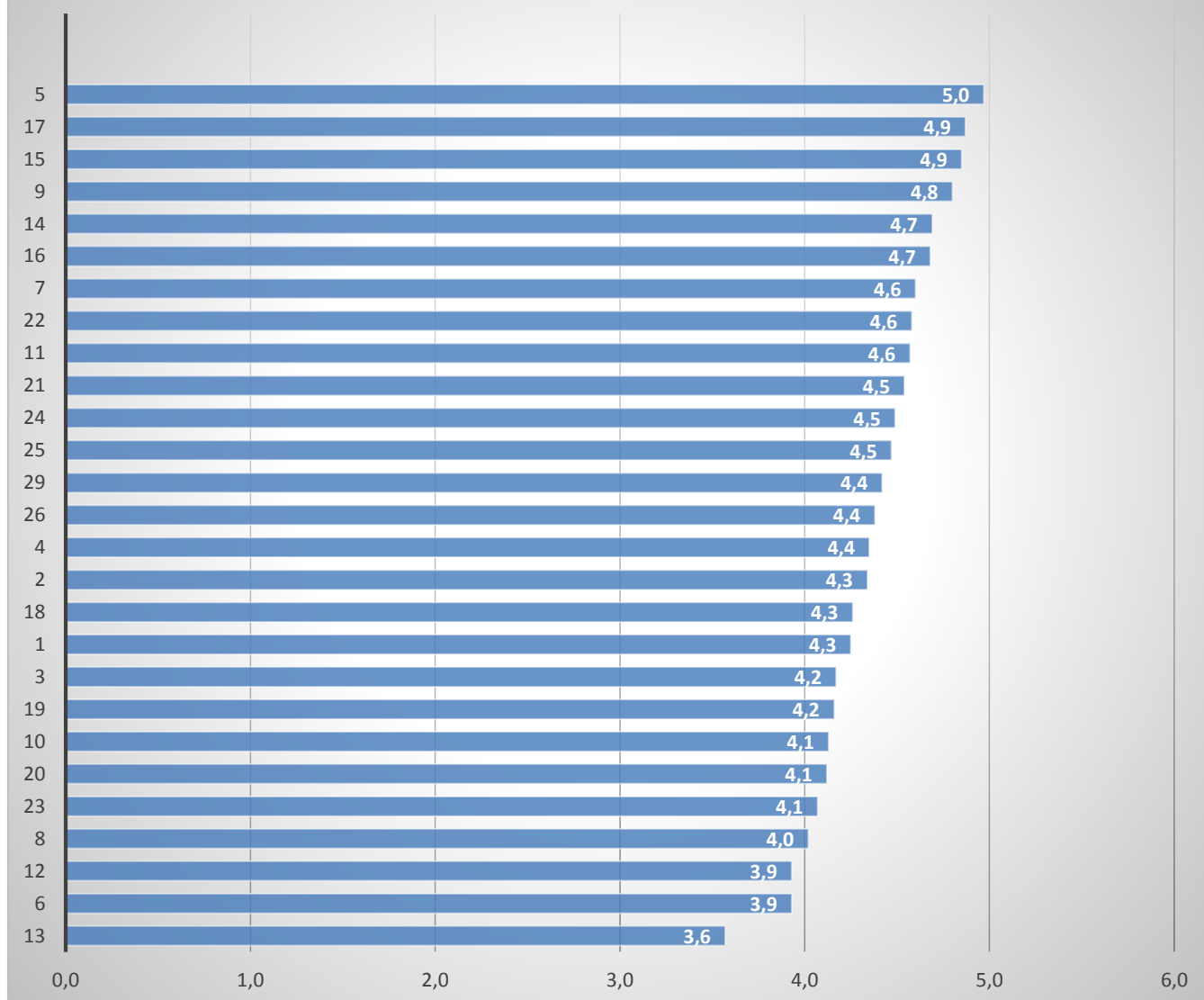
Mida suurem on keskmine väärtus seda rohkem tajub õpetaja juhipoolset võimestavat käitumist.

14.Uued õpetamismeetodid

Väitega „Ma olen viimase aasta jooksul võtnud kasutusele uusi õpetamismeetodeid“ nõustunud õpetajate osakaal (%)

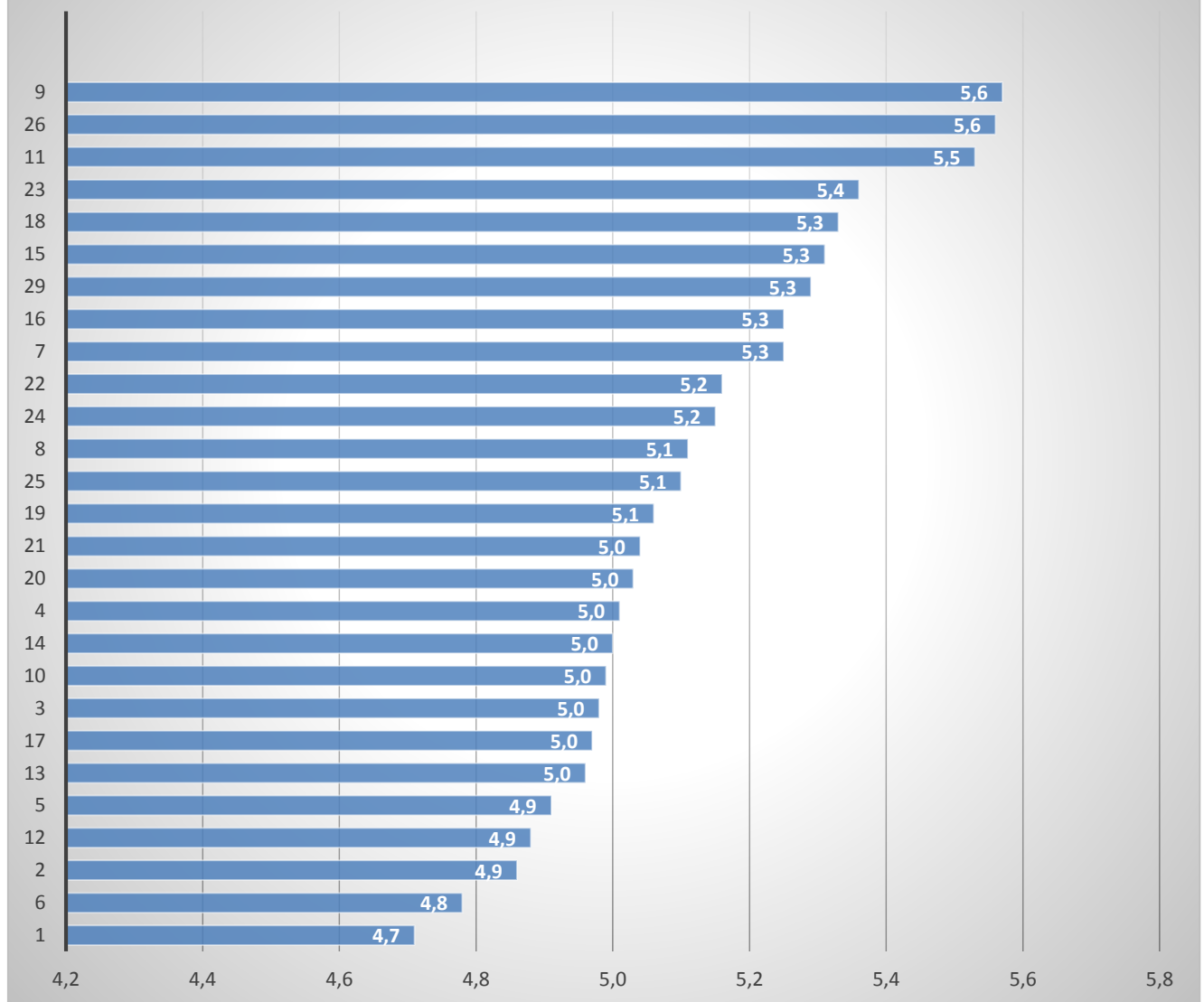
15.Koostöine koolikultuur

Õpetaja õpikäsitus iseloomustav *Koostöise koolikultuuri skaala* koosnes 4 väitest mida hinnati 7-pallise Likerti skaala abil (vt kokkuvõtvaid selgitusi!).

Skaala kõrgem väärtus osutab sagedasemale koostööle/tiimitööle selle kooli õpetajate vahel.

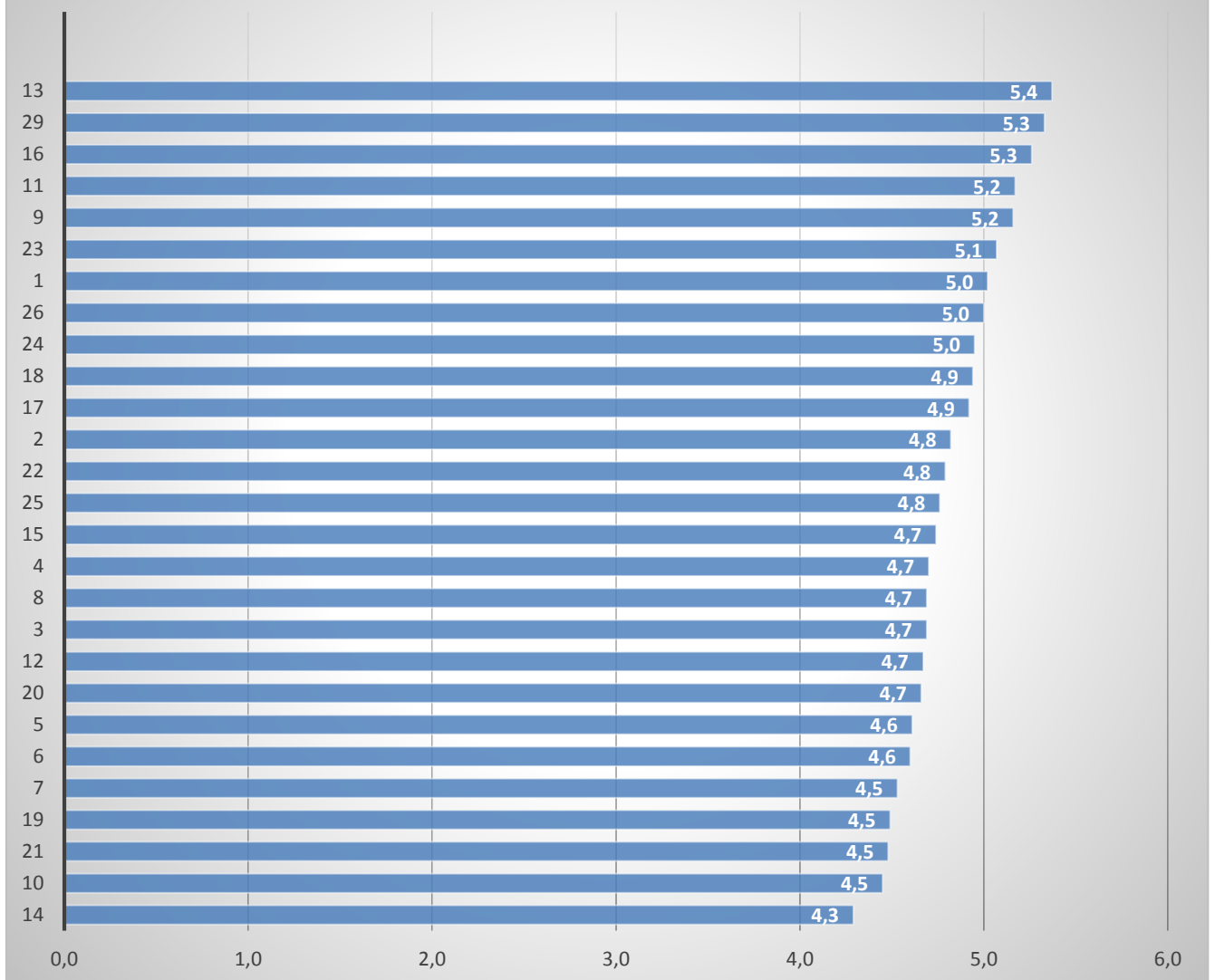
16.Osalev õpimudel

Õpetaja õpikäsitust iseloomustav *Osaleva õpimudeli* skaala koosnes 4 väitest mida hinnati 7-pallilise Likerti skaala abil.

Skaala kõrgem väärtus osutab õpilasi kaasavate õppemeetodite ja praktikate sagedasemale kasutamisele.

17.Konstruktivistlik teadmuskäsitus

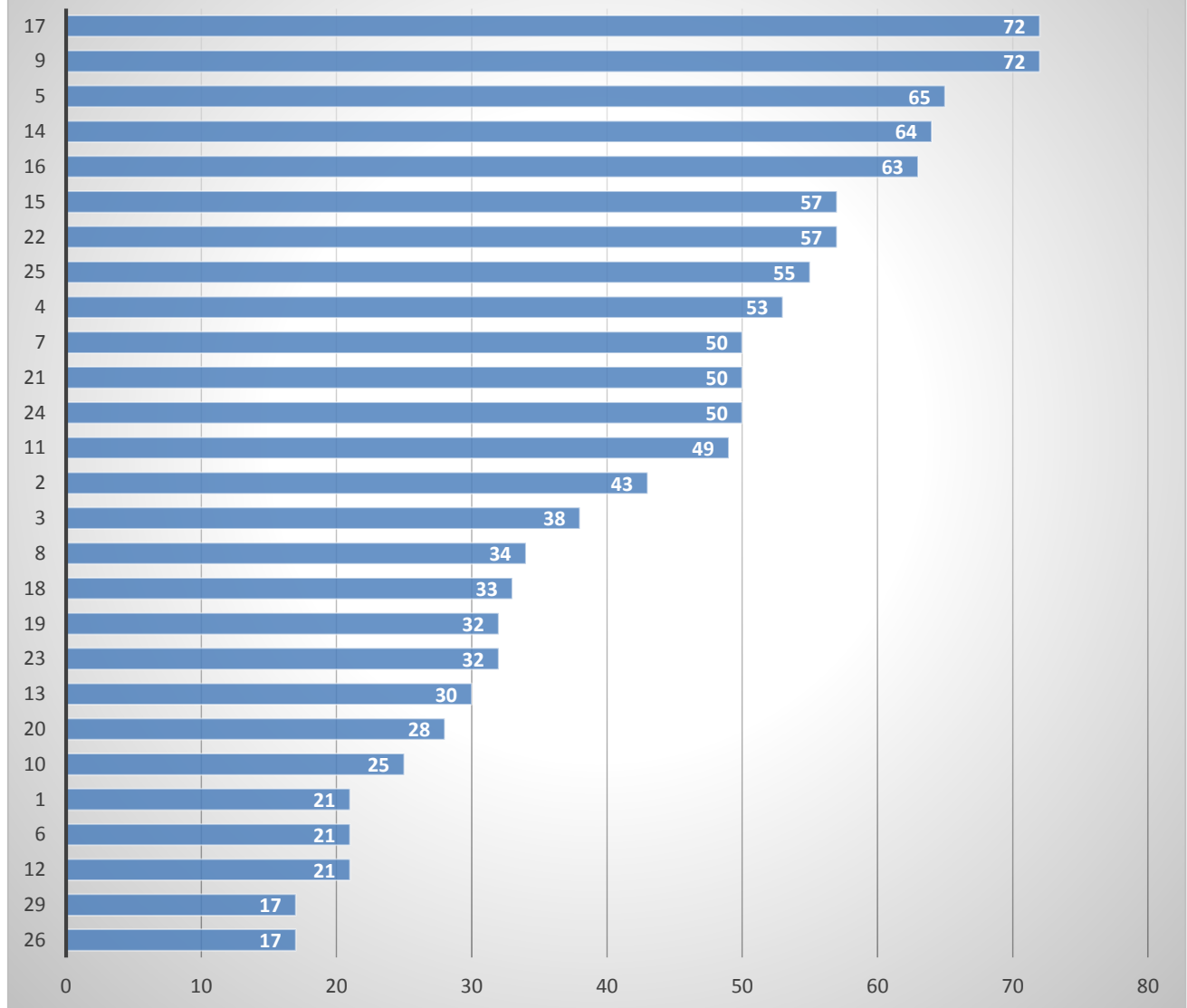

Õpetaja õpikäsitust iseloomustav *konstruktivistliku teadmuskäsituse skaala*. koosnes 3 väitest mida hinnati 7-pallilise Likerti skaala abil.

Skaala hindab, mil määral käsitleb õpetaja koolitööd kui valdavalt olemasolevate tarkuste edasiandmist ja äraõppimist, mil määral uue otsimist, vaidlemist, arusaamade iseseivat kujundamist.

Skaala suurem väärtus osutab konstruktivistliku lähenemise laiemale kasutamisele.

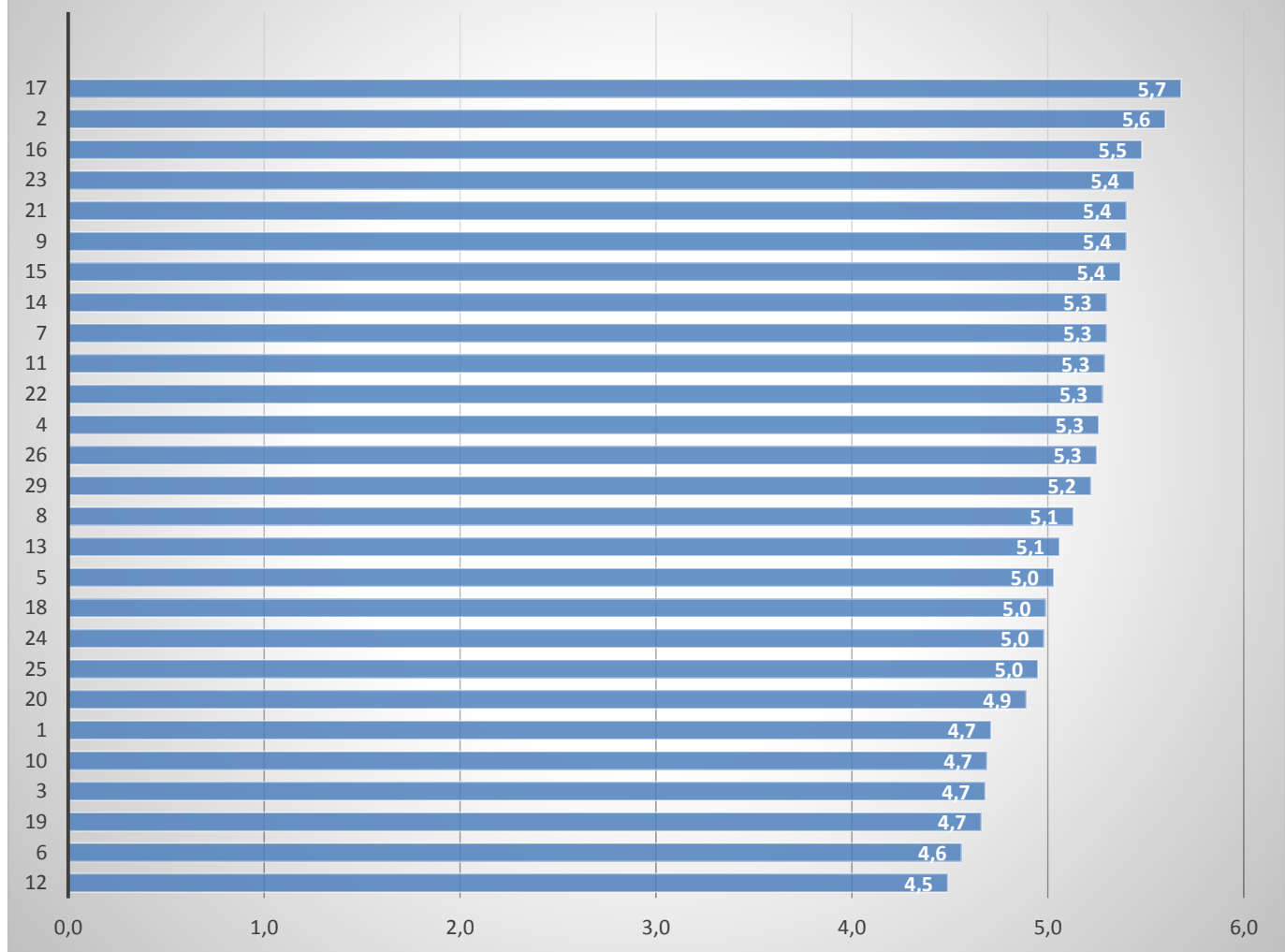
18.Õpetajate osakaal, kes külastavad oma kolleegide tunde

Väitega „Õpetaja külastab kolleegide tunde“ nõustunud õpetajate osakaal (%).

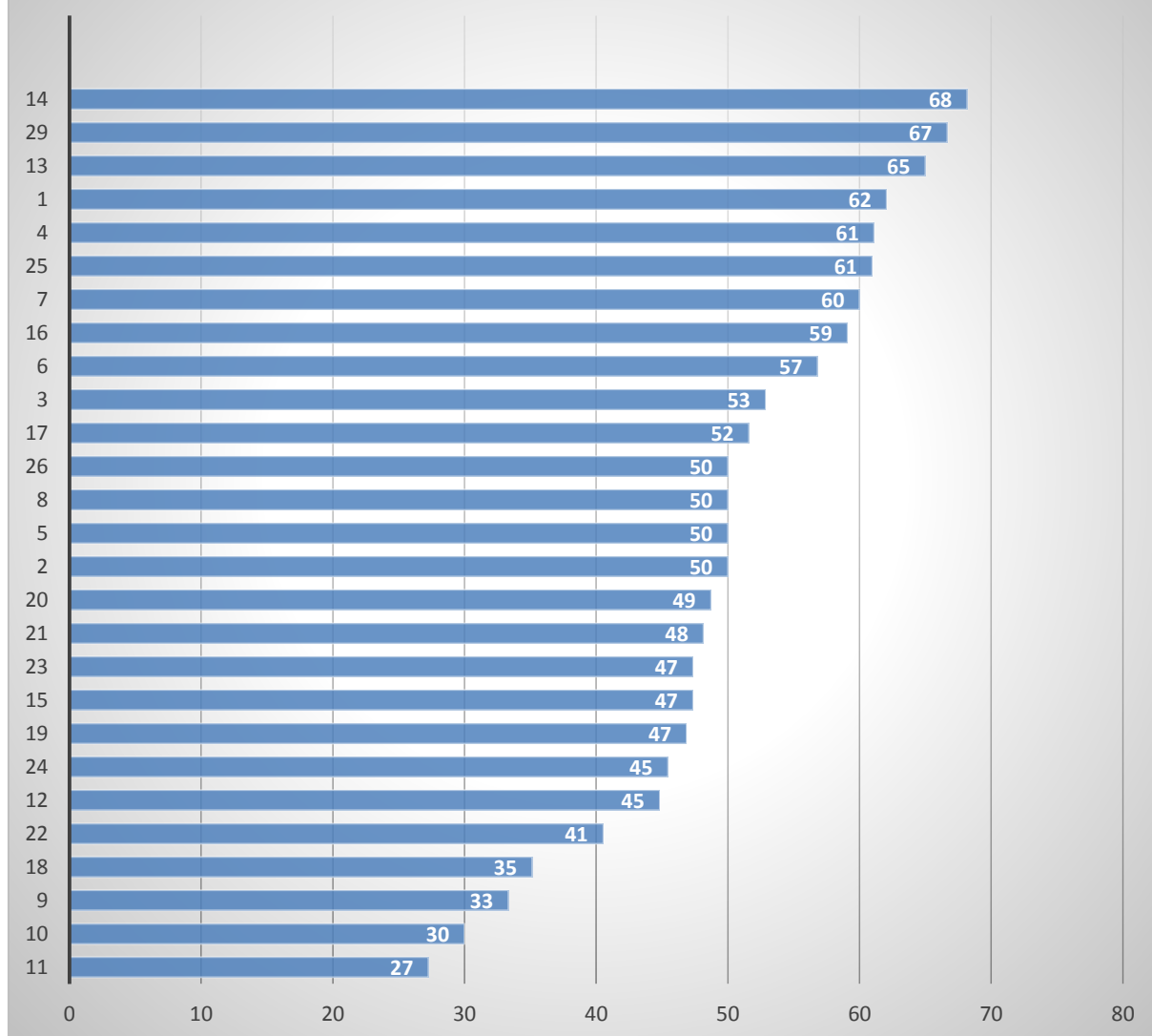
Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

19.Õpetaja uuendusmeelsus (enesehinnang)

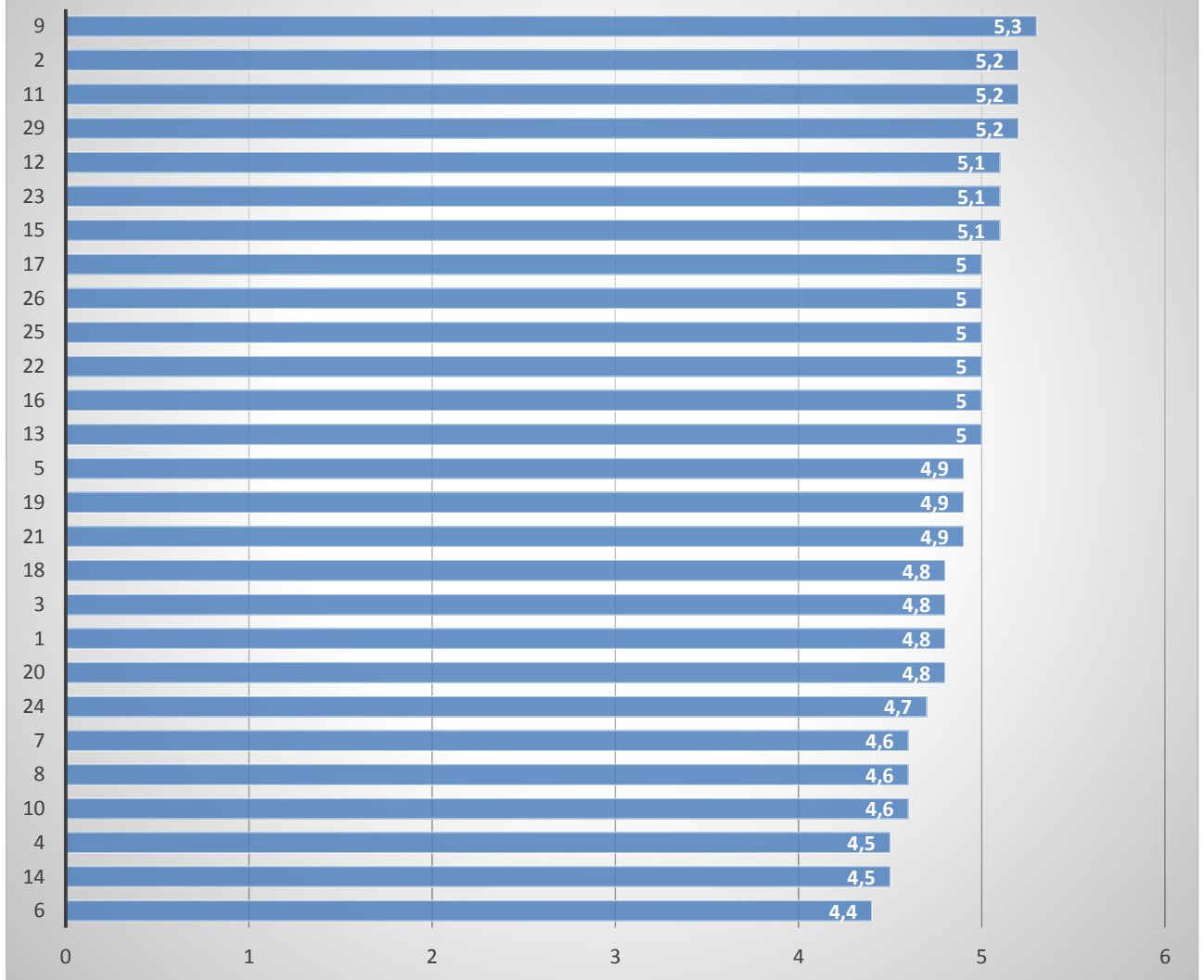
Õpetaja uuendusmeelsust mõõdeti kolme enesehinnangulise väitega. Kõrgem keskmine väärtus osutab suuremale uuendusmeelsusele. Erinevused koolide vahel on väikesed.

20.Hinnang digitehnoloogiate mõjukusele

Õpetajate osakaal (%), kes nõustuvad väitega „Ootused uute digitehnoloogiate mõjukusele koolis on üle paisutatud“.

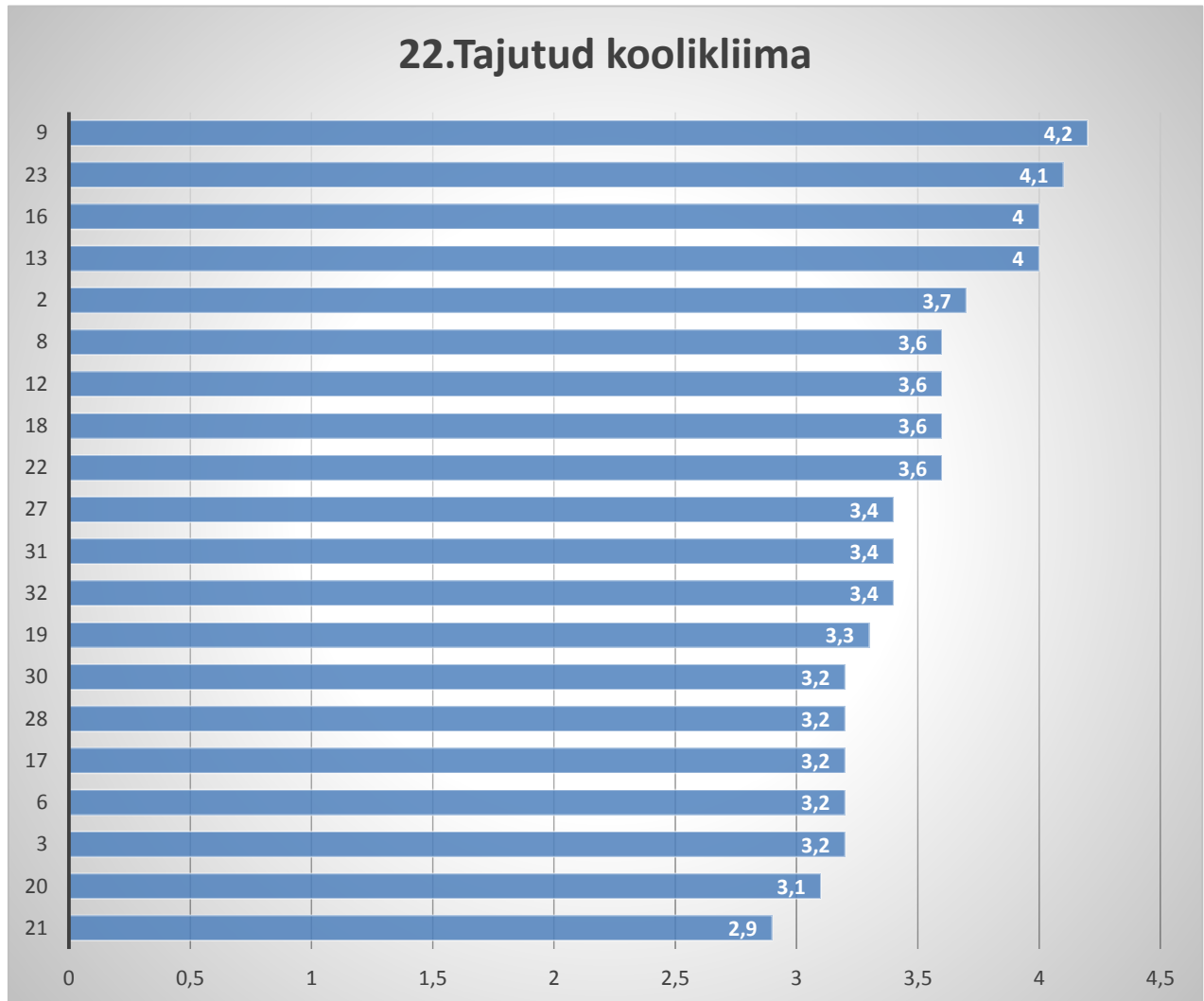
21. Õpetaja rahulolu oma töö sisuga

Õpetaja rahulolu oma töö sisuga mõõdeti Spector'i (1997) tööga rahulolu skaala (*Job Satisfaction Survey*) töö sisuga rahulolu 4-väitelise alaskaala abil. Väiteid hinnati kuuepallisel skaalal (1– üldse ei nõustu; 6– nõustun täielikult).

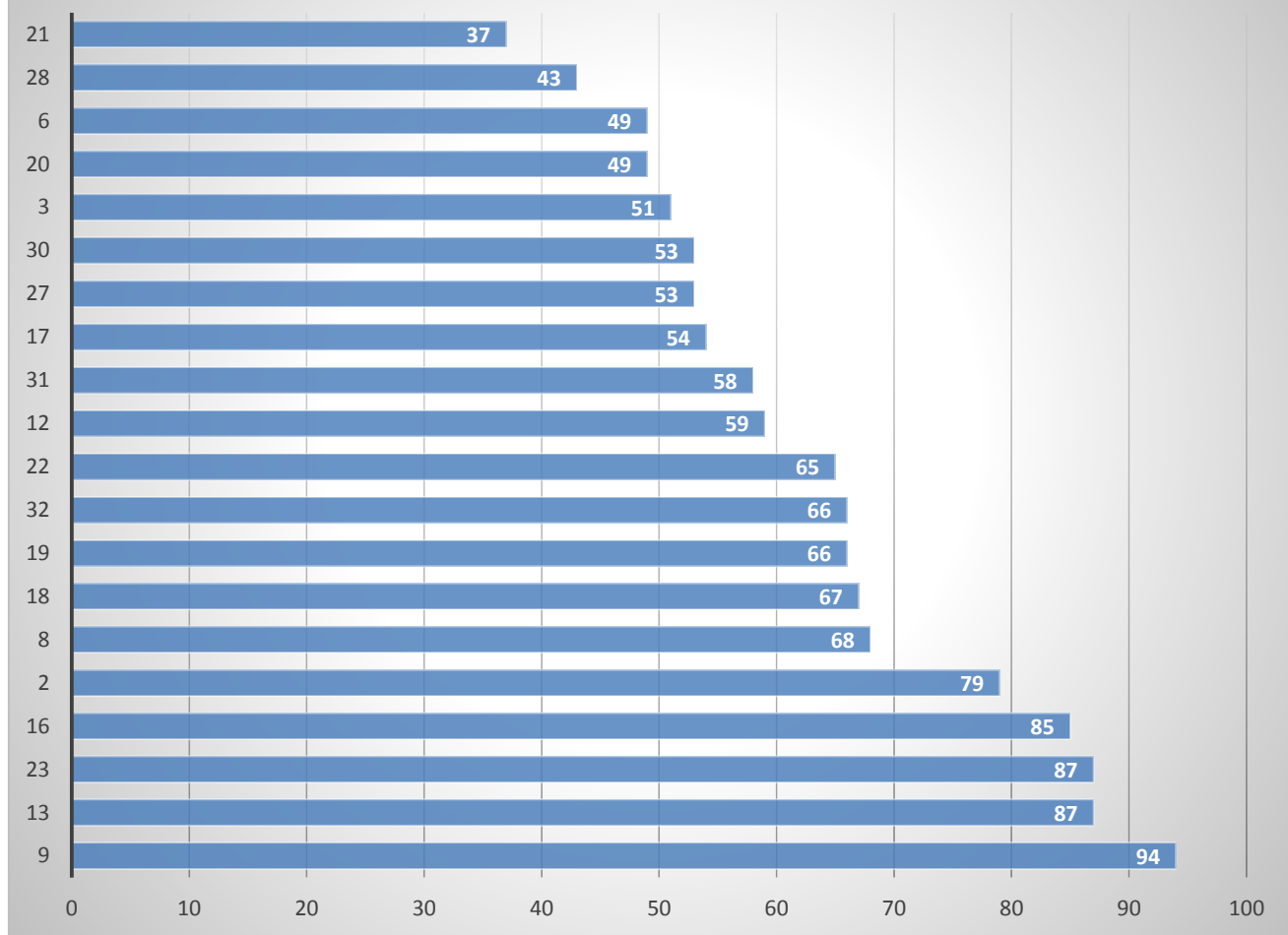
Erinevused koolide vahel on väga väikesed.

B.Õpilasuuringu tulemusi

Tajutud koolikliimat mõõdeti Cokery ja Bordersi (2001) poolt koostatud koolikliima skaalaga (*School Climate Scale*). Skaala koosneb viiest väitest, vastatakse Likerti tüüpi viiepallisel skaalal. Kõrgem skoor näitab positiivsemat hinnangut koolikliimale (head suhted, vastastikune hoolivus).

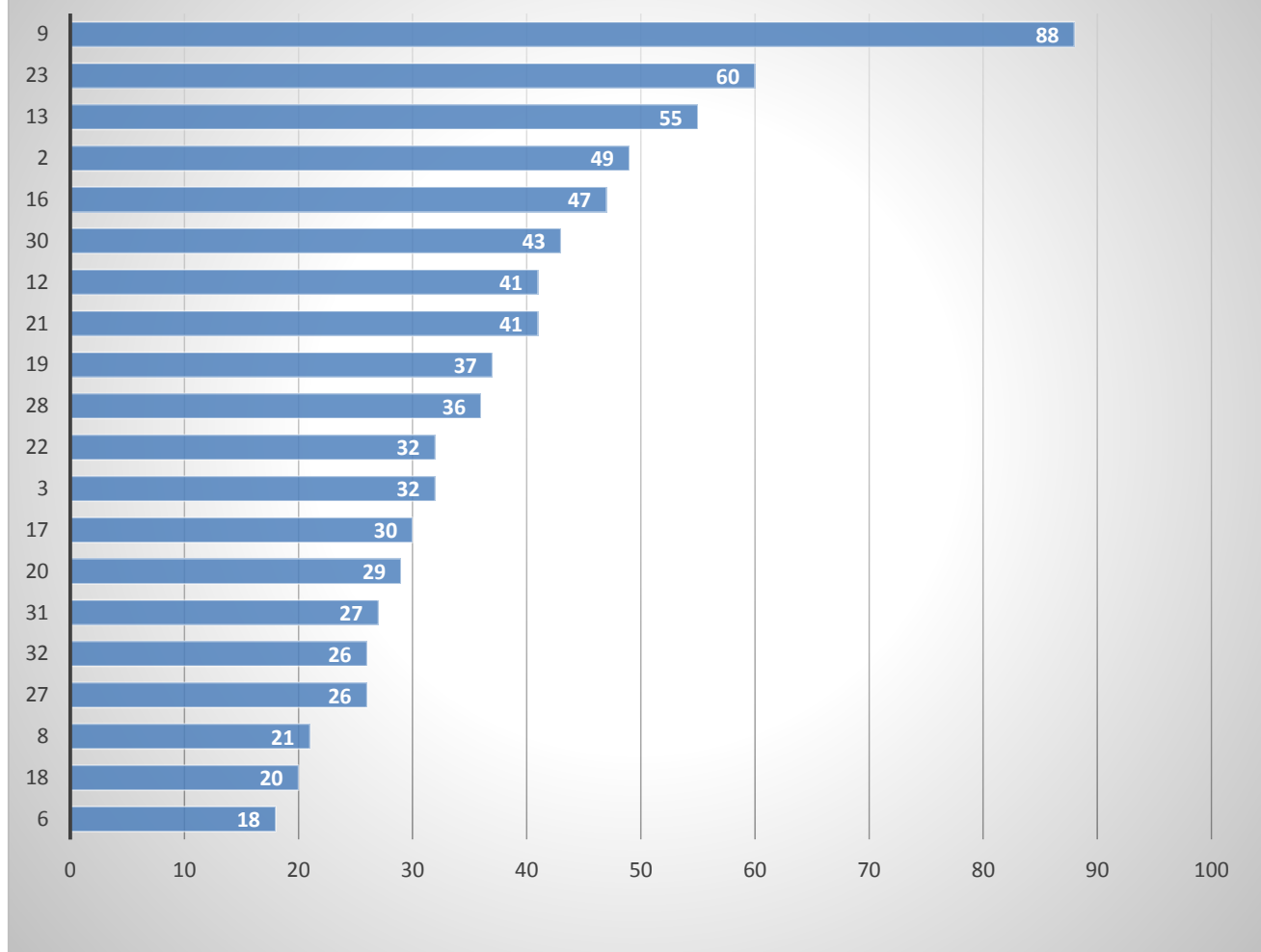
23.Õpilaste ja õpetajate läbisaamine

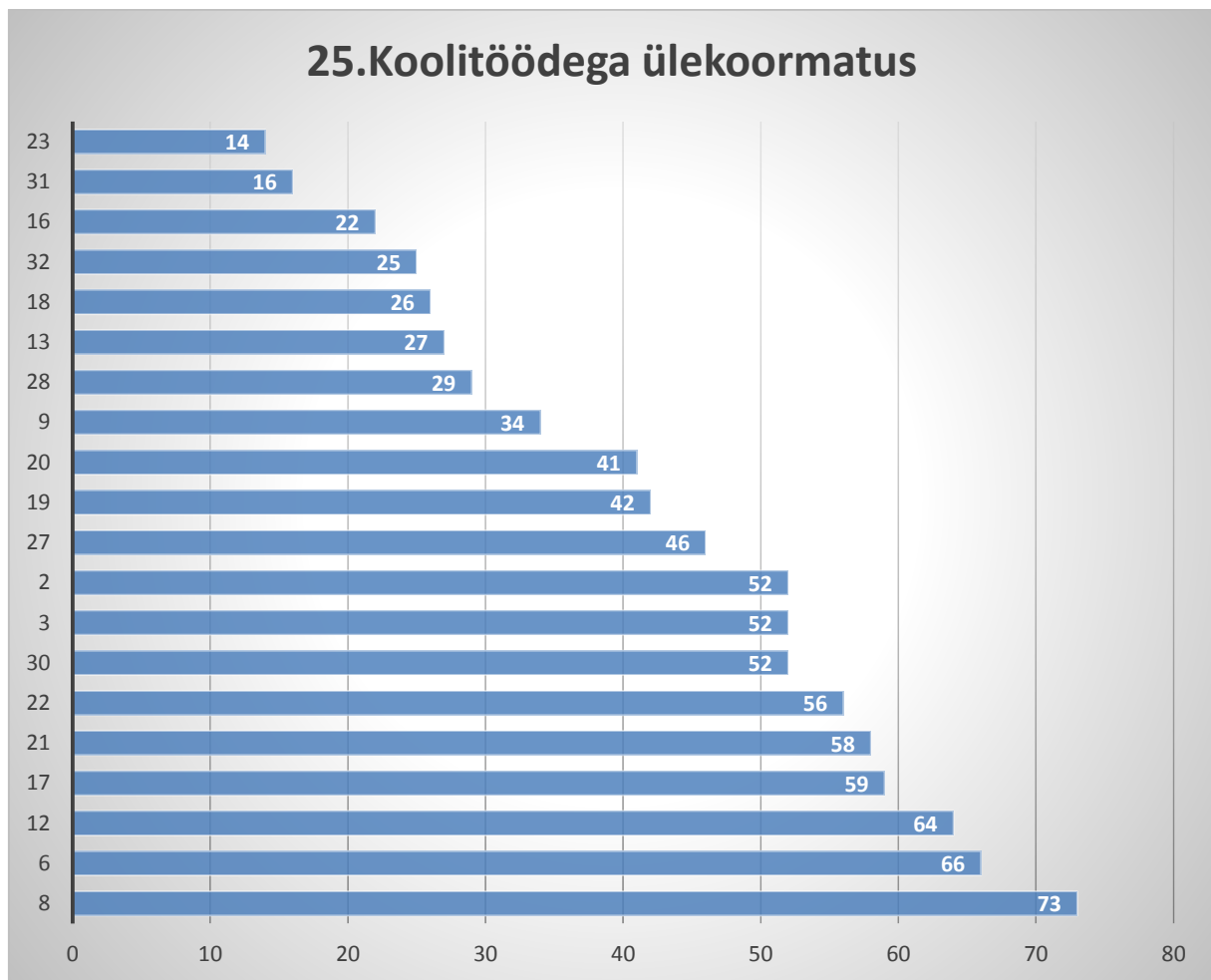
Väitega „Meie koolis saavad õpilased õpetajatega hästi läbi“ nõustunud õpilaste osakaal (%).

Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

24.Käin hea meelega koolis (%)

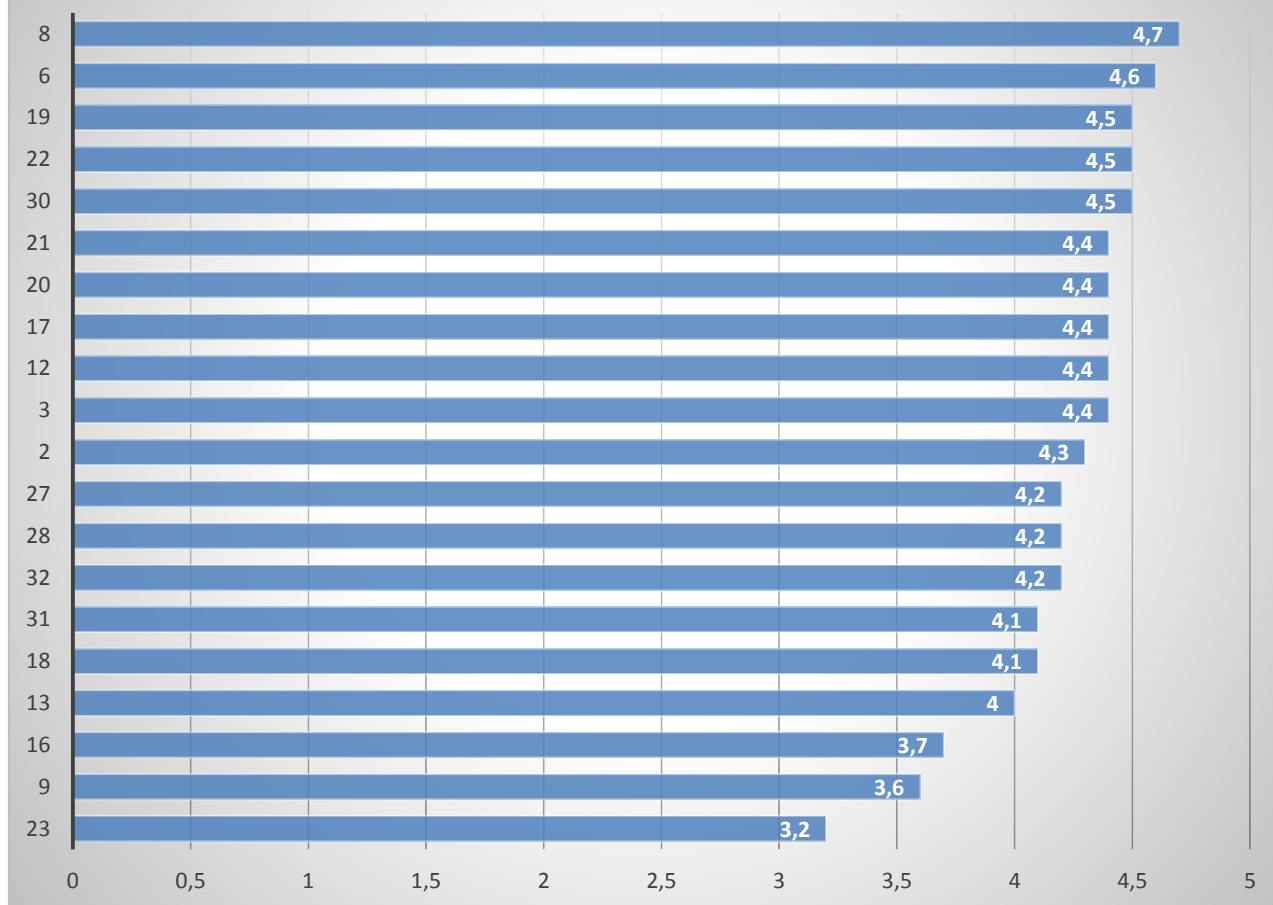
Väitega „Käin hea meelega koolis“ nõustujate osakaal, %. (Pigem nõustun + nõustun + nõustun täielikult). Erinevused koolide vahel on suured.

Väitega „Olen koolitöödega ülekoormatud“ nõustunud õpilaste osakaal (%).

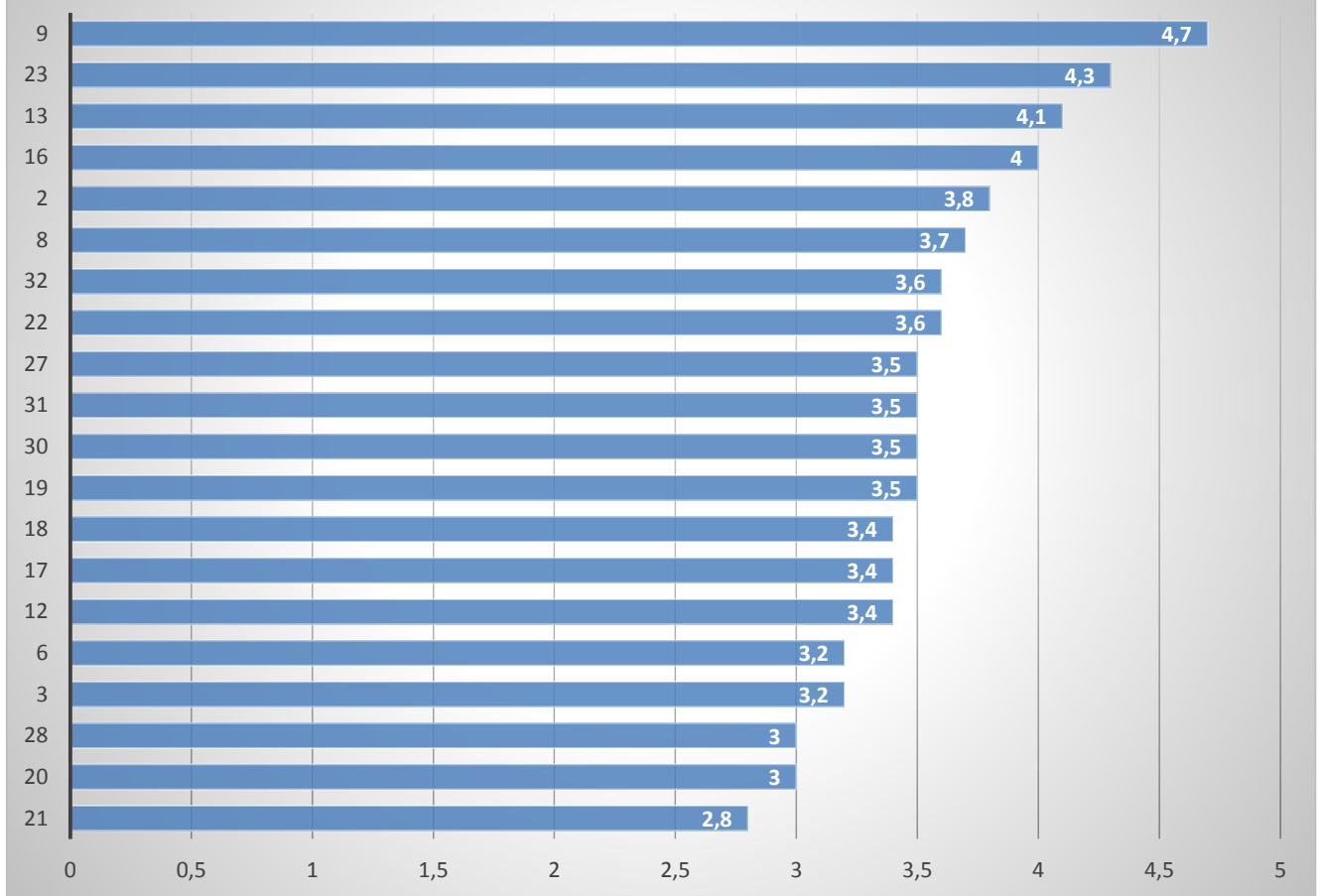
Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

26.Läbipõlemine

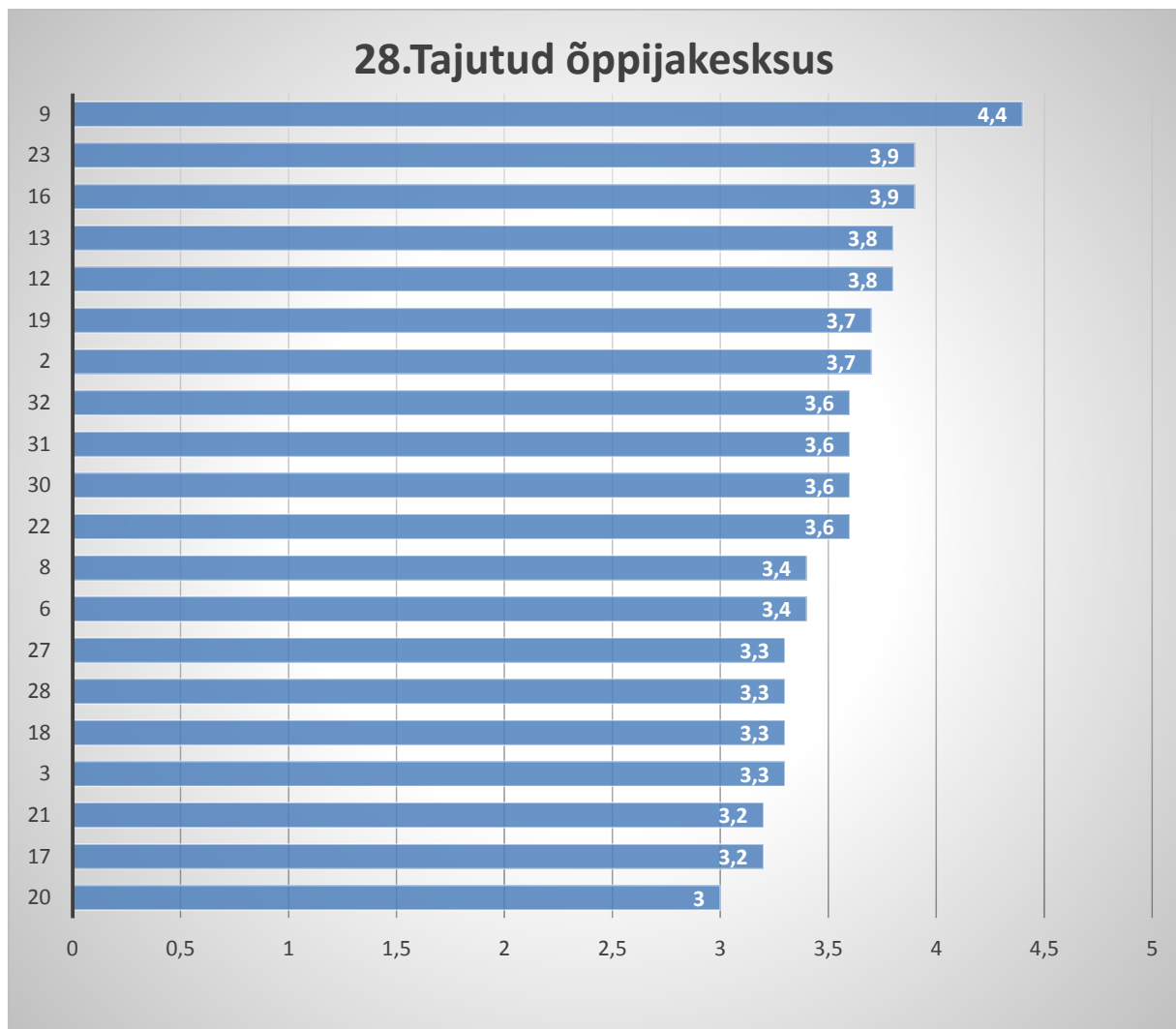

Õpilase tajutud läbipõlemist hinnati Kooli Läbipõlemise Skaala abil (School Burnout Inventory, SBI; Salmela-Aro, Kiuru, Leskinen & Nurmi, 2009). Skaala kõrgem väärtus osutab suuremale tajutud läbipõlemisele. Erinevused koolide vahel on väikesed.

27.Õpetaja innovaatus

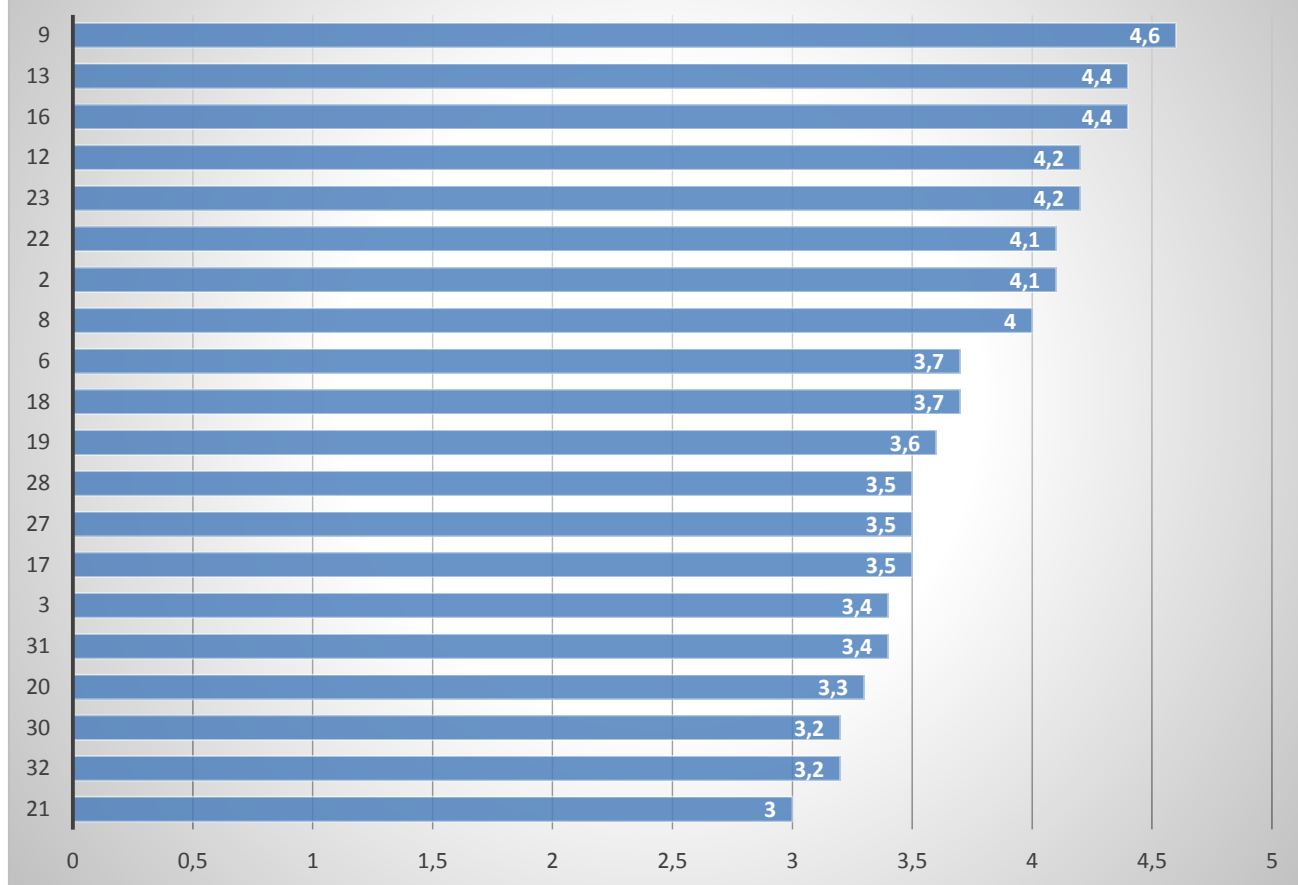

Õpilaste hinnangut oma kooli õpetajate innovaatussele mõõdeti kolme originaalväitega, väiteid hinnati kuuepallise Likert'i skaala abil.

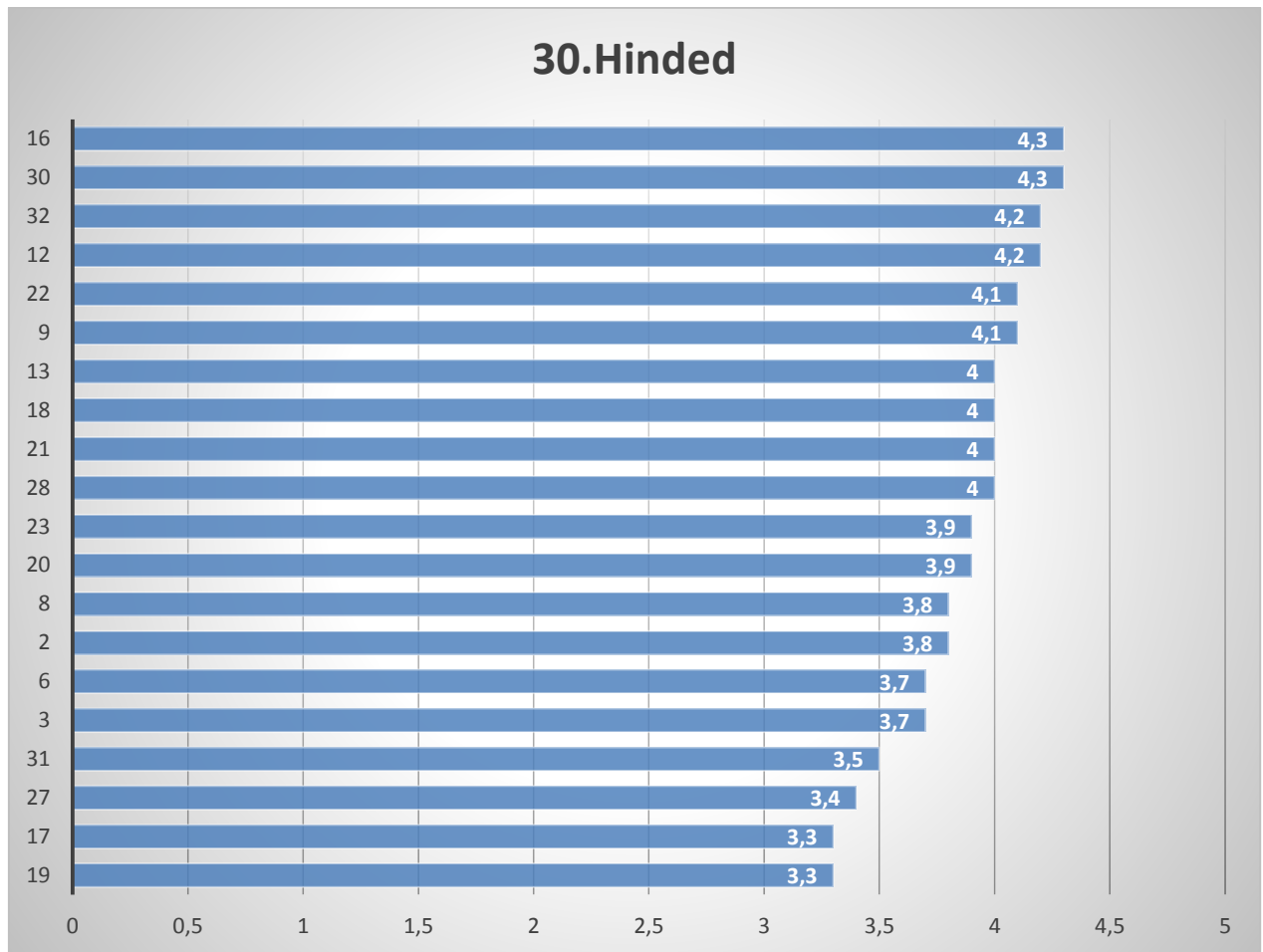

Õppetöö tajutud õppijakesksust hinnati 6-väitelise õppijakesksuse skaala abil. Mida kõrgem on skaala keskmine väärtus, seda enam tajuvad õpilased õppetööd õpilaskesksena (õpilasi kaasavana, õpilaste huve arvestavana).

29.Õpetajate koostöö

Õpilaste hinnang sellele, kui võrd teevad nende õpetajad omavahel koostööd. Hinnati 6-pallisel skaalal, kõrgem keskmine väärtus osutab suuremale (õpilaste poolt tajutud) koostööle.

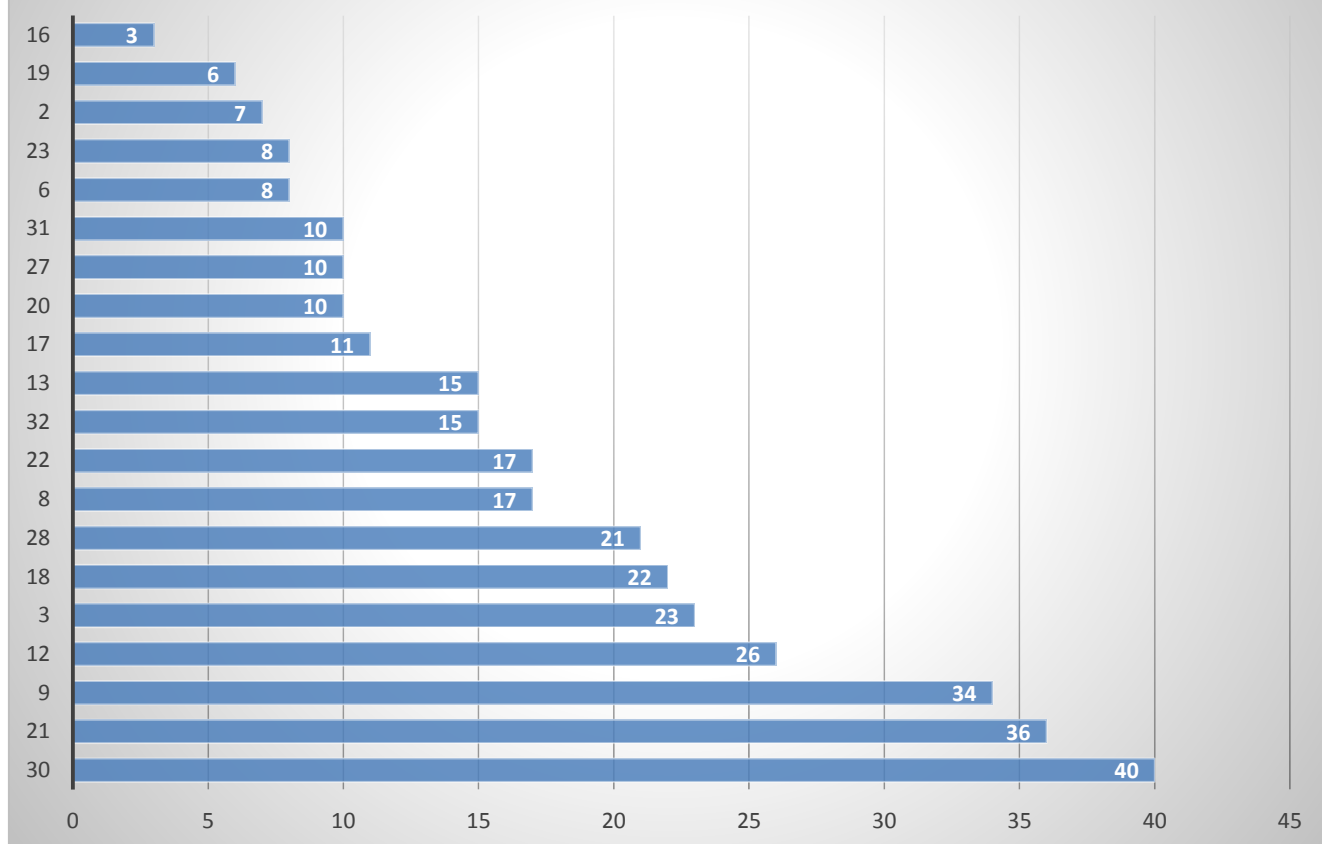

Vastus küsimusele „Millisesse vahemikku jäi sinu keskmine hinne viimasel õppeperioodil?“ Vastamisel tuli kasutada 5-pallist skaalat:

- 1- Alla 3,0;
- 2- 3,0 - 3,49;
- 3- 3,5 – 3,99
- 4- 4,0 - 4,49;
- 5- 4,5 - 5,0;

Joonisel on toodud keskmine väärtus vastamiseks kasutatud 5-pallilisel skaalal (see ei ole keskmine hinne!).

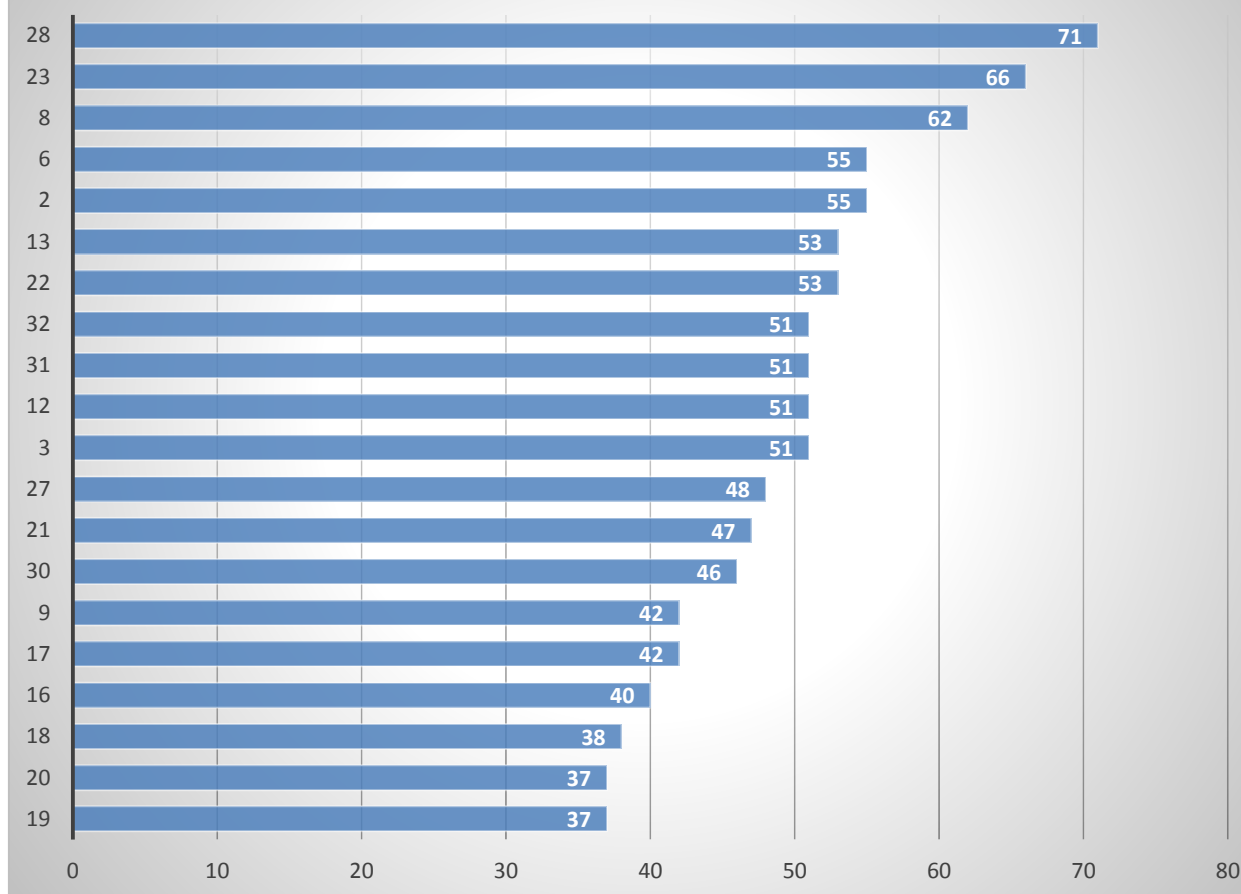
31.Kavatsus suunduda peale gümnaasiumi lõpetamist õppima välismaale (%)

Õpilaste osakaal (%), kes kavatsevad peale gümnaasiumi lõpetamist minna välismaale edasi õppima.

Erinevused koolide vahel on märkimisväärsed.

32.Tulevikuplaanide kindlus

Õpilaste osakaal (%) kes küsimusele „Kuivõrd kindel oled sa täna selles, mida sa tulevikus teha tahad?“ andsid vastuseks kas „pigem kindel“ või „väga kindel“.

Kokkuvõtteks

Veelkord tasub rõhutada – esitatud andmed kajastavad õpetajate/õpilaste subjektiivset arusaamist koolis toimuvast. See pole „nii nagu päriselt on“, see on pilt koolist läbi õpetaja/õpilase subjektiivse vaatenurga. Järgnevalt mõned kokkuvõtavad tähelepanekud uurimistulemustest.

Koormus. Ca pooled õpetajatest väidavad, et on ülekoormatud. Samas erinevad koolid õpetaja tajutud (üle)koormuse osas märkimisväärselt, seda nii objektiivse (töötundides mõõdetud) kui ka subjektiivse (tajutud) koormuse mõttes. Järelikult – töökorralduslike võtetega on võimalik õpetaja koormust tasakaalustada viisil, mis mõnevõrra vähendab tunnet, et „olen ülekoormatud“. Siiski, ülekoormatuse teema jääb täna üheks Eesti õpetaja peamiseks murekohaks, sellele osutasid ka vastused lahtisele küsimusele „Mis on Sinu arvates kõige olulisem asi, mis peaks Eesti koolis lähiajal muutuma“.

Ka õpilastest ca pooled väidavad, et on koolitöödega üle koormatud. Ja samuti nagu õpetajate puhul on ka õpilaste osas väga suured erinevused koolide vahel.

Tundides mõõdetud koormuse pilt on sama, mida ka varasemad uurimused osutavad: õpetajad veedavad keskmiselt 8 tundi koolis + tegelevad ca 2 tundi kooliülesannetega kodus, õpilased vastavalt 7 tundi ja 2 tundi.

Rahulolu. Oma töö sisuga on rahul praktiliselt kõigi uuritud koolide õpetajad. Samas õpetajate rahulolu palgaga on oluliselt madalam ja ka kooliti kõikumam.

Koolimeeldivus. Üheks uuritud koolide kõige tugevamaks eristajaks osutus õpilaste nõustumise määr väitega „Käin hea meelega koolis“. „Hea meelega“ koolis käijate osakaal jäi üllatuslikult alla poole vastanutest, mitmes koolis lausa alla kolmandiku. Selline asjade seis pakub kindlasti küsimärke ja väljakutseid olukorra parandamiseks.

Õpikäsitus. Uurimuse üheks fookuseks oli õpetaja õpikäsitus, katsetati Eesti oludele kohandatud õpikäsituse mõõtmisinstrumenti/skaalat. Tulemused osutavad, et Eesti õpetajaskonda eristavad täna ennekõike õpikäsituse kolm teemat/mõõdet:

- õpetaja suhted teiste õpetajatega (töötamine üksinda vs tiimina),
- õpetaja suhe õpilastesse (õpilane kui kuulaja vs osaleja),
- õpetaja suhe õppeainesse (edasiantavad kindlad/lõplikud tõesed vs ühine otsimine/teadmise konstrueerimine)

Eesti elukestva õppe strateegia kohaselt peaks õpikäsitus Eesti koolides muutuma, lähtudes meie uurimusest võiks see muutmine tähendada ennekõike liikumist koostöisema koolikultuuri suunas; liikumist osaleva õpimudeli suunas; liikumist konstruktivistlikuma teadmuskäsituse suunas. Neist kolmest dimensioonist tundub just esimene olevat kõige kaalukam – täna osutub üheks kõige selgemaks koolide eristajaks just see, kas õpetajad töötavad individuaalselt/omaette, või tiimina, koolimeeskonnana.

Uuendusmeelsus. Kui küsida, mis toetab, mis takistab Eesti õpetaja liikumist tänapäevasema õpikäsituse suunas, siis uurimistulemused osutavad järgmistele asjaoludele.

Uuendusi toetavad:

-koolijuhhi positsioon, koolijuhhi innovaatus ja võimestav käitumine. Mida enam tajub õpetaja juhivoolset eestvedamist ja julgustust uue katsetamiseks, seda avatum on muutustele ka õpetaja ise.

-arusaamine uuenduste mõttest. Võimestatuse nelja komponendi hulgas ennustab õpetaja uuendusmeelsust, aga ka rahulolu oma töö sisuga kõige rohkem just töö tähenduslikkus. Ehk – mida rohkem saab õpetaja aru, mis on ühe või teise muutuse mõte, seda rohkem ta sellega kaasa läheb ning seda rohkem see talle ka rahulolu pakub. Teisalt on just uuendustele alati ning neid rakendavad õpetajad oma tööga rohkem rahul kui nn traditsionalistid.

-julgus, oskus ja soov teha koostööd nii teiste õpetajatega kui ka partneritega väljaspool kooli. Üksi toimetavatel õpetajatel on muresid rohkem ja rõõmu vähem kui tiimitöö harrastajatel. Samas on tiimitöö kasutamine selges sõltuvuses koolis valitsevast õhkkonnast ja koolijuhhi hoiakutest. Viimased võivad õpetajate ühistegevust toetada aga ka pärssida.

Nii **uuenduste takistajateks** kui kogu koolielu peamiseks pudelikaeladeks on õpetajate vaatepunktist jätkuvalt kolmik palk-koormus-maine. Vastustes küsimusele „Mis on Sinu arvates kõige olulisem asi, mis peaks Eesti koolis lähiaastatel muutuma“ jäi domineerima just see omavahel seotud kolmik. Tänapäevane palk x töökoormus ei võimalda vajalikku süvenemist (36% vastanud õpetajatest töötab suurema kui 1,0 koormusega!), teisalt ei taju õpetaja ka piisavalt ühiskonna toetavat suhtumist. Uuendused eeldavad ajaressurssi ja eestvedamist. Samas on koole, kus sellega on hakkama saanud ka tänapäevases oludes. Tasub uurida, kuidas neid koole juhitakse ja mida seal tehakse.

Kokkuvõtteks: Õpikäsituse muutumine eeldab vähemalt kolme asja: a)rohkem ajaressurssi õpetajale; b)selgemat arusaama miks ja kuhu minnakse – näiteid, praktikaid, põhjendusi; c)mõjusat eestvedamist kooli juhtkonna poolt. Siis on õpetaja valmis muutustega kaasa tulema ning ka ise uusi õpetamisvõtteid looma ja katsetama. Mitmetes Eesti koolides see juba nii toimubki, nende kogemus väärrib avamist ja avastamist.

LISA 1 Õpikäsitus

Õpikäsituse mõõtmisinstrumenti loomine alles käib, selles uuringus saadud tulemusi tuleb võtta nn piloodina, katsetusena õpikäsitust kirjeldada. Siiski, kui uurimused ilmnenu tendentsid peavad paika, siis võiks õpikäsituse muutumine välja näha nii, nagu joonisel 1 on kirjeldatud, õpikäsitust ennast võiks aga defineerida nii:

Õpetaja õpikäsitus on tema teadmised, uskumused ja hoiakud, mis väljenduvad õpetaja käitumismustris õppetöö käigus, sealhulgas õpetaja suhetes teiste õpetajatega (tegutsemine üksinda vs tiimina), õpetaja suhetes õpilastega (õpilane passiivne kuulaja vs osaleja), õpetaja suhtumises õppeainesse (lõplikud tõed vs kriitiline otsimine/konstrueerimine).

Joonis 1 Õpikäsituse dimensioonid

Dimensioonid	Õpikäsituse muutumine tähendab liikumist ...	Liikumist toetavad praktikad
A.Õpetaja-õpetaja suhetes	... koostöise koolikultuuri suunas. Õpetaja pole pelgalt „üksik hunt“ vaid tiimi liige. Õpetamine on kooli ühispingutus! Õpikäsitus on koolikultuur!	Õpetaja avatus – vastastikune tundide külastamine, oma tarkuse „laualepanek“, kooliväliste inimeste õppetöösse kaasamine – praktikandid, ettevõtjad, lapsevanemad ... Õpetajate (koolimeeskonna) tiimitöö. Ühine arutamine, tööjaotus, koostöö lõimimisel ...
B.Õpetaja õpilane suhetes	... osaleva õpimudeli suunas. Õppur rohkem osalema, nii individuaalselt kui rühmapõhiselt, õpetaja „ülemusest“ mentoriks ja partneriks.	Õppurite osalemist toetavate meetodite kasutamine (projektõpe jm). Üksteiselt õppimise toetamine (rühmapõhine õpe jm). Rõhk üldpädevustel ja sotsiaalsetel oskustel Õppurite individuaalsete eripärade arvestamine. Nihe autoritaarsuselt partnerluse suunas.

C.Õpetaja õppeaine suhetes	...konstruktivistlikuma teadmuskäsituse suunas. Nihe ainekesksuselt probleemikesksusele, nihe ära-õppimiselt mõtestamisele, nihe pinnapealsuselt süvaõppele.	Õppeainete lõimimine, igapäevaprobleemide lahendamine. Projektõpe. Õppetöö koolist välja. Didaktiline repertuaar laiaks. Digivõimaluste ärakasutamine.
----------------------------------	---	--